

"Fericit am vestit hotărârea judecății prin reprezentanții a toată suflarea românească;
fericiți voi, cari ați pecetluit pe veci, Unirea cu Țara Mamă"

Iuliu Hossu - 1 decembrie 1918

Lumea românească

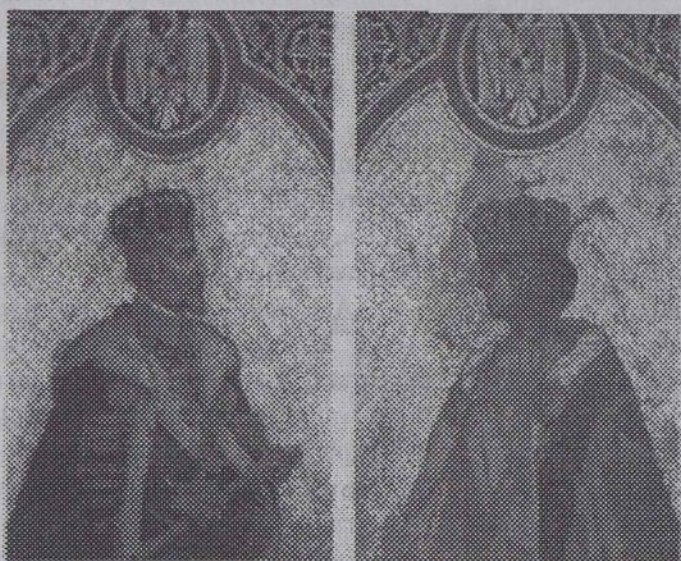
Anul II (22) -1997
decembrie

Director fondator:
Radu Ciuceanu

Preț: 1000 lei

acum

1 Decembrie 1918 Sărbătoarea națională a românilor

Portretele votive ale regelui Ferdinand I și reginei Maria din
Catedrala Reîntregirii de la Alba Iulia

DECRET

Ferdinand I.
Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, rege al
României, la toți de față și viitori, sănătate:
Asupra raportului președintelui Consiliului nostru de
Miniștri
sub nr. 2171 din 1918: luând act de hotărârea unanimă a
Adunării
Naționale din Alba Iulia.
Am decretat și decretăm:
Art. I. Ținuturile cuprinse în hotărârea Adunării Naționale
din
Alba Iulia de la 18 noiembrie / 1 decembrie 1918 sunt și
rămân de-a pururea unite cu Regatul României.
Art. II Președintele Consiliului nostru de Miniștri este
însărcinat cu aducerea la îndeplinire a decretului-lege de
față.

24 decembrie 1918

Marea Unire a Românilor

HOTĂRÂRE

I. Adunarea Națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba Iulia în ziua de 18 noiembrie (1 decembrie) 1918, decretează unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dânsii cu România. Adunarea Națională proclamă îndeosebi dreptul inalienabil al națiunii române la întreg Banatul, cuprins între râurile Mureș, Tisa și Dunăre.

II. Adunarea Națională rezervă teritoriilor sus indicate autonomie provizorie până la întrunirea Constituintei, aleasă pe baza votului universal.

III. În legătură cu aceasta ca principii fundamentale la alcătuirea noului stat român, Adunarea Națională proclamă următoarele:

1. Deplină libertate națională pentru toate popoarele conlocuitoare. Fiecare popor se va instrui, administra și judeca în limba sa proprie prin indivizi din sânul său și fiecare popor va primi drept de reprezentare în corpurile legiuitoare și la guvernarea țării în proporție cu numărul indivizilor ce-l alcătuiesc.

2. Egală îndreptățire și deplină libertate autonomă confesională pentru toate confesiunile din stat.

3. Înfăptuirea desăvârșită a unui regim curat democratic pe toate terenele vieții publice. Votul obștesc, direct, egal, secret, pe comune, în mod proporțional, pentru ambele sexe, în vârstă de 21 de ani, la reprezentarea în comune, județe ori parlament.

4. Desăvârșită libertate de presă, asociere și întrunire; libera propagandă a tuturor gândirilor omenești.

5. Reformă agrară radicală. Se va face conscrierea tuturor proprietăților, în special al proprietăților mari. În baza acestei conscrieri desființând fidei-comisurile în temeiul dreptului de a micșora după trebuință latifundiile, i se va face posibil țăranului să-și creeze o proprietate (arător, pășune, pădure) cel puțin atât, cât să poată munci el cu familia lui. Principiul conducător al acestei politici agrare e pe de o parte promovarea nivelării sociale, pe de altă parte potențierea producției.

6. Muncitorimii industriale i se asigură aceleași drepturi și avantajii, care sunt legiferate în cele mai avansate state industriale din Apus.

IV. Adunarea Națională dă expresiune dorinței sale, ca congresul de pace să înfăptuiască comuniunea națiunilor libere în așa chip, ca dreptatea și libertatea să fie asigurate pentru toate națiunile mari și mici deopotrivă, iar în viitor să se elimineze războiul ca mijloc pentru raporturile internaționale.

V. Românii adunați în această Adunare Națională salută pe frații lor din Bucovina, scăpați din jugul monarhiei austro-ungare și uniți cu țara mamă, România.

VI. Adunarea Națională salută cu iubire și entuziasm liberarea națiunilor subjugate până aici în monarhia austro-ungară, anume națiunile: cehoslovacă, austro-germană, jugoslavă, polonă și ruteană și hotărăște ca acest salut al său să se aducă la cunoștința tuturor acelor națiuni.

VII. Adunarea Națională cu smerenie se închină înaintea memoriei acelor bravi români care în acest război și-au vărsat sângele pentru înfăptuirea idealului nostru, murind pentru libertatea și unitatea națiunii române.

VIII. Adunarea Națională dă expresiune mulțumitei și administrațiunii sale tuturor puterilor aliate, care prin strălucitele lupte purtate cu cerbie împotriva unui dușman pregătit de multe decenii pentru război, au scăpat civilizațiunea din mâinile barbariei.

IX. Pentru conducerea mai departe a afacerilor națiunii române din Transilvania, Banat și Țara Ungurească Adunarea Națională hotărăște instituirea unui Mare Sfat Național Român, care va avea toată îndreptățirea să reprezinte națiunea română oricând și pretutindeni față de toate națiunile lumii și să ia toate dispozițiunile, pe care le va afla necesare în interesul națiunii.

Trăiască România - Mare!

1 Odissea Basarabiei Românești

pag. 2 ➔

2 Sărbătoarea națională a românilor

pag. 3 ➔

3 România socială azi

pag. 5 ➔

4 Destinul politic al istoricului Vasile Netea

pag. 6-7 ➔

5 Liberalii

pag. 8 ➔

6 Spre un alt Creangă

pag. 9 ➔

Odissea Basarabiei românești (II)

(urmare din numărul trecut)

Cea mai neașteptată și îngrijorătoare dare înapoi de la marile idealuri naționale s-a înregistrat la începutul anului 1994 când prin manipularea diversionistă și abilă a electoratului basarabeian, simultan cu exercitarea de presiuni de tot felul, s-a reușit modificarea substanțială a componenței noului parlament în care domină cu autoritate elementele promoscovite. Ca urmare, s-a format un guvern de aceeași orientare, s-a redactat și adoptat în mare grabă noua Constituție a Republicii Moldova în care s-au impus prevederi antiromânești frapante, menite să împiedice sau să amâne *sine die* reînfiptuirea dezideratului național al reunificării logice și legitime cu patria mamă, România. Deosebit de grav este și faptul că, printr-un regretabil și primejdios recul, s-au introdus în Legea fundamentală a celui de-al doilea stat românesc, receptat ca atare pe plan internațional, prevederi aberante din punct de vedere științific și istoric inspirate din panoplia propagandei imperialiste sovietice și respectiv rusă: limbă moldovenească, popor moldovenesc, națiune moldovenească, stat moldovenesc, cultură moldovenească, teze vehiculate încă din anii 20 - 30 și reluate după 1940, iar ulterior și de "renumitul" LAZAREV.

De asemenea, s-a adoptat edificator de rapid și în primă lectură, Legea privind statutul juridic special al GĂGĂUZIEI (!?!), prin care se acordă autonomie etnic-teritorială unei zone din sudul Basarabiei (Republica Moldova de azi) cu populație majoritar găgăuză, transformând-o astfel într-un stat în stat și într-un popor de sine stătător. Această dezonorantă și antinațională lege ca și statutul special preconizat pentru raioanele românești din stânga NISTRULUI - unde-și fac de cap în disprețul Comunității internaționale, dar și cu complicitatea fățișă sau implicată a unor puteri străine și organizații pan-europene cu deosebire - rusofilii fantomatici Republici, creează pericolul federalizării de jure și de facto a Basarabiei românești, ceea ce va genera multiple complicații pentru relațiile viitoare ale Republicii Moldova cu România, inclusiv o moștenire cu enorme consecințe în perspectiva realizării dezideratului reunificării, când actualele angajamente internaționale ale Republicii Moldova vor trebui

respectate. Mai mult, această stare de lucruri va împieta nefavorabil și asupra raporturilor populației majoritare românești cu alte etnii din interiorul României, constituindu-se într-un precedent juridic periculos de natură să stimuleze acțiunile celor ce se agită zgomotos - și deseori agresiv și fără scrupule - de peste 75 de ani să obțină un regim privilegiat și un tratament de enclavă statală ca obiectiv minimal și de independență statală deplină, ca etapă intermediară pentru alipirea unui teritoriu pur românesc la o putere vecină, ca obiectiv prioritar și maximal. Dar, să fim realiști, o asemenea moștenire va fi și o permanentă sursă de instabilitate, precum și un adevărat Cal troian introdus de un imperiu pe teritoriul nostru strămoșesc, destinat a crea statului român dificultăți și în relațiile sale internaționale. Cu alte cuvinte, un autentic măr al discordiei, vrajbei, contestării și tensiunii.

Din toate aceste succinte considerente - și nu numai - ne apare îndreptățită și grăitoare aprecierea unor avizați oameni politici din Republica Moldova potrivit căreia "Constituția adoptată la 29 iulie 1994 - de Parlamentul de la CHIȘINĂU - este cel mai rușinos și injust act de la 1812 încoace; ea reprezintă votul unor conaționali care au conștiința mutilată și deformată de ocupația sovietică"!

Dacă adăugăm, cu îngrijorare și tristețe, la toate aceste involuții și renunțarea la imnul național "Deșteaptă-te române" ca și iminența altor hotărâri și măsuri retrograde percepem, poate mai clar și cuprinzător, imaginea actuală a situației din Republica Moldova și perspectiva incertă, dificilă și de durată a evoluțiilor pe toate planurile în teritoriul românesc din partea de răsărit a Prutului.

Conștienți de aceste realități n-avem, totuși, dreptul să abdicăm de la lupta noastră justă și sacră pentru înfiptuirea idealului revenirii la România a tuturor provinciilor strămoșești rupte prin forță de trupul unic al patriei comune. Tot așa cum nu avem voie să cădem pradă deznădejdiei, neîncrederii și fatalismului pentru că, abia atunci am desăvârși o greșală de neiertat, cu nebănuite urmări, atât pentru generația actuală, cât și, mai ales, viitoare.

Totodată, este necesar să respingem tentațiile facile, nerealistice și profund dăunătoare, ale unor abordări și acțiuni de politică externă de pe poziții

de forță, pentru că n-am avea nici o șansă ca stat mai degrabă mic decât mijlociu, cu o pondere militară, economică, demografică etc. ce ne dezavantajează din capul locului. La fel, nu ne este permis să ignorăm poziția și interesele, cel puțin prezente, ale principalelor puteri și organizații mondiale și continentale care ne-au transmis, direct sau indirect, semnale de care suntem nevoiți să ținem seama. În acest sens reproducem unele relatări edificatoare ale fostului ministru de externe din anii 1990-1992, ADRIAN NĂSTASE: "S.U.A. și alte state democratice din Europa occidentală au susținut cu căldură independența Moldovei, dar nu și ideea unirii cu România. Pe căi diplomatice uzuale mai multe state occidentale au transmis ... avertismente, mai mult sau mai puțin voalate, că ele se așteaptă la un comportament responsabil din partea României și la abordarea problemelor relațiilor cu Moldova în spiritul Actului final de la HELSINKI ..., iar astăzi... un stat cum este FRANȚA își numește un ambasador nerezident la CHIȘINĂU, în persoana ambasadorului de la MOSCOVA și nu a celui de la București".

Ținând cont de aceste realități ca și de consacrarea juridică a actualelor frontiere ale României în limitele stabilite prin hotărârea Conferinței de Pace de la Paris din februarie 1947, reconfirmate prin Actul final C.S.C.E. din august 1975 și respectiv Carta de la Paris din noiembrie 1990, ce trebuie și poate face acum și în continuare România pentru readucerea în granițele sale firești a teritoriilor răpite prin Dictatul RIBBENTROP - MOLOTOV din 23 august 1939?

Înțelepciunea politico-diplomatică poate recurge la o multitudine de modalități ce ne stau la îndemână acum și în perioada următoare. Acționându-se cu tact, răbdare, perseverență și imaginație, adaptându-ne continuu la evoluțiile din Republica Moldova, din Ucraina, Rusia, dar și pe plan zonal, continental și universal, se pot realiza, în etape succesive, pași importanți pe linia obiectivului final urmărit. Deși prioritar, în prezent, se va pune accentul pe înfiptuirea și aprofundarea integrării economice și respectiv realizarea spațiului spiritual și cultural comun, opinăm că trebuie să inițiem acțiuni și măsuri de politică externă prin/sau care: să sprijinim consolidarea statutului de

independență a Republicii Moldova, pornind de la convingerea că numai astfel va putea, la momentul oportun, să decidă ca subiect de drept internațional revenirea la România; numai pe baza unui asemenea statut va putea cere, tot mai răspicat, plecarea trupelor străine de pe teritoriul său; numai așa va putea beneficia de credibilitate pe plan internațional și va obține integrarea în structurile euro-atlantice; numai în această situație va avea șanse efective să iasă de sub dependența economică a Rusiei și a creației acesteia "Comunitatea Statelor Independente", precum și din câmpul de influențare politică, culturală, lingvistică și chiar religioasă a Moscovei.

Această acțiune cere cu necesitate o activitate susținută și pe toate căile pentru promovarea și impunerea adevărului istoric privitor la apartenența de jure și de facto a Republicii Moldova (Basarabia ciuntită) la România; menținerea în actualitate a nuliității Pactului RIBBENTROP - MOLOTOV, din 23 august 1939, și a consecințelor acestuia, care a dus ruperea arbitrară și prin forță a Basarabiei și Bucovinei de Nord din teritoriul național și legitim istoric al României. În această acțiune să se exploateze la maximum denunțarea acestei înțelegeri secrete de către însuși Parlamentul fostei U.R.S.S., de alte instanțe și de către lideri politici ai imperiului sovietic, respectiv rus, ceea ce, pe cale de consecință, presupune și înlăturarea acestui abuz, așa cum s-a procedat și în cazul țărilor baltice. Să se insiste pentru consemnarea acestui Pact din 1939 în conținutul Tratatelor politice ce se vor încheia de România cu Rusia, Ucraina și Republica Moldova.

Concomitent, să se instituie un sistem încheiat și atotcuprinzător pe linia relațiilor speciale cu Republica Moldova, tratat în toate împrejurările - internaționale cu deosebire - ca un al doilea-stat românesc. Contacte și consultări frecvente la nivel înalt, pe linie parlamentară și guvernamental inclusiv militară, cu precădere între cele două ministere de externe, dar și între partide politice, atât pentru mai buna cunoaștere reciprocă cât și pentru influențarea în direcția dorită, inclusiv pe linia adoptării unei poziții comune și a susținerii reciproce

(continuare în pag. 4)

Mircea Manea

1 Decembrie - sărbătoarea națională a tuturor românilor

Început de octombrie 1988. Atacurile și acțiunile anti-românești ale cercurilor iredentiste și naționalist-șovine maghiare din interiorul și din exteriorul țării noastre cunoșteau o anumită intensificare ca amploare și virulență. Climatul internațional era propice unor astfel de activități antiromânești și defavorabile statului român, tot mai izolat, din motive prea bine cunoscute acum.

În obiectiv se aflau integritatea teritorială și unitatea națională, ceea ce nu putea să nu îngrijoreze pe orice român care își iubește cu adevărat patria și neamul.

Ca unul din milioanele de români ce avusesse posibilitatea să cunoască - mai bine ca majoritatea conaționalilor - complexitatea raporturilor bilaterale, cu precădere după Marea Unire de la 1 Decembrie 1918, manevrele perfide și arsenalul mijloacelor folosite, în care mistificarea adevărului istoric și deformarea premeditată a realităților ocupau, și din păcate ocupă încă, un loc privilegiat, mi-au creat un sentiment de revoltă.

Sub acest impuls, în acel octombrie 1988, am redactat un memoriu olograf adresat - prin intermediul condeșeanului meu, generalul Iulian Vlad - șefului statului român, Nicolae Ceaușescu, care a luat cunoștință de conținut, după câteva zile. Nu cunosc dacă i s-a prezentat textul

ca atare sau a fost numai informat asupra conținutului.

Urmăream ca măsurile propuse să reprezinte o modalitate majoră de replică eficientă la acțiunile maghiare anti-românești.

În esență, am propus proclamarea zilei de 1 Decembrie, ca zi națională a României, aducând în susținerea acestei propuneri următoarele argumente:

1. Marea Unire de la 1 Decembrie 1918, constituie evenimentul istoric cel mai important din viața bimilenară a poporului român;

2. Evenimentul de la 1 Decembrie 1918, consfințește izbânda luptei multiseculare a poporului român pentru supraviețuire, apărarea ființei naționale și a vetrei strămoșești pentru unitate statală.

3. La 1 Decembrie 1918 s-a înfăptuit prin voința populară și s-a consacrat politic și juridic unirea tuturor provinciilor românești într-un singur Stat, în limitele unor fruntării cât mai apropiate de adevărul istoric; acest Act politic epocal a fost recunoscut și pe plan internațional prin Tratatul de la Trianon din 4 iunie 1920, ca și prin celelalte tratate încheiate în anii 1919 și 1920 (Tratatul de Pace de la Saint Germain en Laye, Tratatul de la Versailles, Tratatul de la Sevres);

4. Actul Marii Uniri a fost aprobat de toți românii, atât din interiorul noilor

frontiere cât și din afara acestora, spre deosebire de ziua națională de la 23 August 1944, care a reprezentat un moment istoric de mai mică întindere, înfăptuit în condiții și împrejurări controversate, chiar contestate și înăuntrul unor granițe ce consemnau o Românie amputată drastic, prin hotărâri arbitrare;

5. Marea Unire de la 1 Decembrie 1918 reface în epoca contemporană, prima Unire realizată de Mihai Viteazul, în anul 1600, ceea ce conferă statului român național unitar o vechime de 318 ani, adevăr istoric, ce trebuie promovat cu abilitate pentru că aduce o altă greutate pe plan internațional României, inclusiv în combaterea unor teze aberante, debitate în special de anumiți vecini.

6. La 1 Decembrie 1988 se împlinesc 70 de ani de la Marea Unire.

Pentru a conferi evenimentului de la 1 Decembrie încărcătura politică și patriotică scontată, am propus ca proclamarea acestei zile ca Sărbătoarea Națională a României să aibă loc în cadrul unei Sesiuni solene a Parlamentului (Marea Adunare Națională) la Alba Iulia, unde s-a produs eveniment din 1918.

Ulterior am aflat că Nicolae

Ceaușescu și-a însușit propunerile formulate în memoriul meu - poate și de alții - dând în acest sens dispozițiunile corespunzătoare pentru reușita acțiunii. Din păcate, mi s-a spus mai târziu, s-a revenit asupra acestei hotărâri din motive de securitate. În localitățile și locurile prevăzute să fie vizitate înainte de festivitatea de la Alba-Iulia - cum avea obiceiul cuplul dictatorial - erau posibile manifestări ostile la adresa regimului și a conducerii politice întruchipată de cei doi.

Dar viața și-a urmat cursul firesc. Și astfel, acest deziderat și-a găsit împlinirea mult dorită de neamul românesc, după Revoluția din Decembrie 1989.

Avem acum o adevărată Zi Națională, la 1 Decembrie. Depinde de noi, toți românii, indiferent de convingeri politice și religioase, de vârstă și sex, domiciliu și preocupări etc., să cinstim cum se cuvine această Sărbătoare Națională, cea mai mare a poporului nostru. Profunda și înălțătoarea semnificație a evenimentului de la 1 Decembrie 1918 ne obligă la acest elementar, dar patriotic gest. Este o îndatorire civică fundamentală.

Mircea Manea

Documente ale Unirii

Fraților!

Ceasul plinirii vremii este acesta! Astăzi prin hotărârea noastră se înfăptuiește România mare, una și nedespărțită, rostind fericiți, toți românii de pe aceste plaiuri: Ne unim pe veci cu Țara-mamă, România.

Vă reamintiți când prin sutele de spitale, în zilele de întuneric, vă vesteam: "va învinge dreptatea"; vă arătam că vine ceasul când toți făcătorii nedreptății vor plânge, lacrimi de sânge, în ziua bucuriei noastre.

A biruit dreptatea!

Acesta-i ceasul dreptății, acesta-i ceasul bucuriei noastre, bucuria unui neam întreg, pentru suferințele veacurilor, purtate de un neam, cu credința și nădejdea în dreptatea lui. Suferințele veacurilor se îmbracă în lumină, cum revarsă în clipa aceasta soarele asupra noastră lumina sa, cu binecuvântare.

Văd ziua întregirii neamului și aud bunavestirea unirii noastre pe veci cu Țara-mamă: România. La lumina celor expuse până aci, din încredințarea și numele Marelui Sfânt al națiunii române din Ungaria, Banat și Transilvania, rog mărița Adunare Națională să binevoiască a primi și a enunța, ca ale sale, următoarele hotărâri. [Citește textul Hotărârii]

Fericit am vestit hotărârea judecătii prin reprezentanții a toată suflarea românească; fericiți voi, cari ați pecetluit pe veci, Unirea cu Țara Mamă.

O viață întreagă veți mărturisi cu mândrie: "Și eu am fost la Alba Iulia!"

Fiii fiilor voștri vor chezașui puternic și fericiți, rostind: "Și părinții noștri au fost la Alba Iulia!"

Voi sunteți marea armată a sufletelor alese, a neamului nostru.

De acum o Românie Mare, întemeiată pe dreptatea și pe credința poporului său.

Cântarea noastră de biruință să fie cântarea neamului pe calea lungă și grea a veacurilor [...].

Dreptatea și adevăr, la temelia României întregite.[...].

Pe pământ pace.[...] Să ne luminăm, popoare.

Trăiască România Mare, una și în veci nedespărțită! [...]

Iuliu Hossu

În slujba minciunii

Mai zilele trecute, mi-a căzut în mână cu totul întâmplător un ziar, pe care curiozitatea m-a împins să-l răsfoiesc. Totul ar fi decurs în plictis dacă în cuprinsul ziarului nu aş fi întâlnit un articol intitulat "Nemernicia nemerniciilor" adăpostit sub un chenar negru elegiac de parcă ar fi fost un anunţ mortuar. Am avut surpriza să dau peste alte lamentaţii îmbrăcate în hainele minciunii ale domnului Ticu Dumitrescu, care cu o neînfrântă şi suspectă energie, vorbeşte despre suferinţele sale atât mai vechi cât şi mai noi, încercând să convingă (oare pe cine?) că întreaga sa viaţă a fost şi continuă să fie un lung martiriu. După 23 (27) de ani de prigoană cruntă şi detenţie comunistă, i-a fost dat bietului domn Ticu Dumitrescu să sufere în continuare persecuţiile regimului Iliescu şi iată că mai nou (Doamne, ce amară decepţie pe capul său!) ale regimului Constantinescu.

Aproape că m-ar cutremura aşa o soartă tristă şi nemiloasă, dacă nu aş şti o grămadă de lucruri despre acest domn, care contrazice în totalitate şi fără drept de apel, toate elucubraţiile cuprinse în articolul respectiv, sprijinite cu mult aplomb (cel puţin suspect dacă nu şi vinovat!) de dl. Director al ziarului, Sorin Roşca Stănescu. Nu am să fac săpături în biografia acestui director de ziar, ea fiind îndeobşte cunoscută, dar am să fac remarcă că vechiul dicton "cine se aseamănă se adună!" este cât se poate de actual!

Pe cine susţine cu atâta căldură şi convingere domnul Sorin Roşca Stănescu, care nu se sfieşte să declare că pentru el dl. Ticu Dumitrescu este un erou naţional? Au dispărut din memoria dl. S.R. Stănescu şi amiralul Măcellaru şi colonelul Arsenescu şi comandorul Domoşneanu şi colonelul Uţă sau maiorul Dabija, fraţii Arnăuţoiu, sau după 1964 ing. Puiu, ing.

Munteanu şi atâţia alţii, eroi anonimi care au înstelat cerul rezistenţei române? Dar nu! Toţi aceştia pălesc în faţa proiecţiei statuare a domnului Ticu Dumitrescu. El este erou naţional şi ferească Dumnezeu pe cel care se va atinge de efigia sa.

Să recapitulăm pe scurt! Din cei 23 de ani în versiunea ziarului "Adevărul" şi potrivit declaraţiei dl. T. Dumitrescu - 27 ani de cruntă temniţă comunistă, domnul Ticu Dumitrescu a executat - potrivit unor date care încercăm să le considerăm oficiale, în lipsa dosarului domniei sale "dispărut" în anii post-decembristi - 9 ani, 6 luni şi 28 de zile în două "reprize, adică între 10.12.1949 - 26.10.1953 şi 20.07.1958 - 11.04.1964. Să ne facem că uităm că şi pentru aceste perioade dl. Ticu Dumitrescu nu prezintă absolut nici un document care să-i ateste calitatea de fost deţinut politic. O simplă socoteală poate dovedi deci cât de hilară este afirmaţia că a făcut 23 de ani de închisoare: scăzând din 1964, anul ultimei sale eliberări cei 23 de ani, ajungem exact în 1941, adică pe vremea când dânsul umbla încă în pantaloni scurţi. O asemenea ineptie mai este pusă în evidenţă şi de faptul că în acest lung interval păgubos pentru el, a avut totuşi ocazia să "umfle" în 1983 un "binemeritat" "Ordin al Muncii cl. III", cel mai înalt ordin al R.S.R., dator de beneficii, pentru "contribuţia adusă la înfăptuirea politicii partidului şi statutului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate". Aş dori ca domnul Ticu Dumitrescu sau chiar domnul Sorin Roşca Stănescu să-mi mai arate un fost deţinut politic decorat cu ordine sau medalii de către Ceauşescu, sau măcar devenit erou de reportaj în defunctul ziar "Scânteia" aşa cum a fost dl. Ticu Dumitrescu pe data de

13.01.1988 ("Scânteia" nr. 14119) când declara fără rezerve anticomuniste: "avem mai cu seamă un nucleu de comunişti care se bucură de stimă şi ascultare, sunt urmaşi în toate acţiunile şi sunt oameni de acţiune".

Ştiu că dl. Ticu Dumitrescu a răspuns cu nonşalanţă şi chiar încrâncenată convingere la întrebarea unora "cum se face că ai fost decorat de Ceauşescu?" "Eu am muncit din greu!", uitând sau neştiind dânsul că nu munca era adevăratul criteriu de selecţie a elitelor. Oare îşi mai aminteşte dl. Ticu Dumitrescu de foştii săi colegi de şantier şi sunt destul de mulţi care povestesc cu multă obidă cum muncea tare, dânsul cu mâinile şi spatele altora inclusiv şi duminica? Şi mai ales organizând chefurile de sâmbăta şi duminica de la cabana IFE-ului şi asta evident fiindcă domnia sa, ca erou naţional îi lăsa să se îmbete şi să chefuliască în orgii pe tovarăşi, evident pentru a-i compromite. Halal rezistenţă! Vivat eroul!

Nu vreau să reiau lucruri şi fapte despre care s-a scris în repetate rânduri, care au încercat să-l pună pe dl. Ticu Dumitrescu în lumina sa adevărată, dar observ cu întristare că mai sunt ziaristi, precum dl. Sorin Roşca Stănescu, care se dau peste cap în a-l lăuda şi în a-l scoate "erou naţional" pe un om care a stat în permanenţă călare pe poziţia imposturii. La ce şi cui foloseşte oare minciuna cu bietul GRIGORE DUMITRESCU din facsimilul reprodus mic, mic de tot în cadrul pledoariei, vezi Doamne, că acest domn era urmărit de Securitate? Se ştie că numele complet al d-lui Dumitrescu este CONSTANTIN ST. DUMITRESCU. Ce legătură se poate face oare între acest nume şi numele din adresa Securităţii publicate în ziar, în care este pomenit DUMITRESCU GRIGORE? Când eram

mic şi spuneam câte un lucru nepotrivit, bunicul meu avea grijă să-mi spună că se potriveşte "ca vaca cu izmenele". Tare mi-e teamă că tot cam aşa stau lucrurile şi în acest caz şi mărturisesc neputincios că nu ştiu cui ar putea folosi asemenea minciuni. Securitatea, aşa cum a fost ea, cu un imens aparat la dispoziţie, cu sute de mii de informatori şi în posesia unor fonduri uriaşe să nu uităm că a fost moştenitoarea vechii Siguranţe Generale a Statului, instituţie cu un prestigiu şi cadre ce s-au vărsat şi au conlucrat până în 1949 în cadrul Securităţii nou înfiinţate, ultima preluând nu numai profesionişti dar şi un stil. Cum îşi închipuie dl. S.R. Stănescu că "onorata Securitate" făcea confuzii şi se juca cu onomastica urmărilor!? Ce explicaţii ne poate da dl. S.R. Stănescu că în adresa nr. 113 /129202 din 26 octombrie 1949 primită la Direcţia a V-a se nominaliza C. Dumitrescu (Constantin Dumitrescu) actualul Ticu, iar în adresele domniei sale este pomenit de acelaşi colonel Birtaş Grigore Dumitrescu!?

Să-şi fi schimbat dl. Ticu Dumitrescu între timp actul de naştere? Sau nu cumva e vorba de altă identitate?

Fără comentarii!

În final aş vrea să mă autoconving asupra unor motive care l-au dus şi-l conduc pe dl. Director de ziar să-l ia în braţe pe eroul nostru. Dincolo de o filie a trecutului şi solidaritatea ce o însoţeşte, mă întreb şi îmi place să cred că nu sunt singur, există şi alte interese actuale ce-l împing pe S.R. Stănescu să între într-o pânză freatică neagră ce-şi va deversa imunde sale ape cândva? Şi atunci S.R. Stănescu cum se va mai justifica, cu accepţia unei mărturisiri expiatoare???

Păcat, cum zice românul...

Ion Oprea

Odiseea Basarabiei româneşti

(continuare din pag. 2)

în foruri internaţionale (O.N.U., C.S.C.E., Uniunea Europeană, Uniunea Europei Occidentale, Consiliul Europei, NATO etc.).

Benefică ar fi şi ajungerea într-o perioadă de timp rezonabilă la un asemenea stadiu al raporturilor bilaterale ce ar permite circulaţia liberă în ambele teritorii fără documente de călătorie tip paşaport şi fără puncte de frontieră şi de control vamal pentru cetăţenii români şi cei ai Republicii Moldova, tratament ce ar redesepta sentimentul de apartenenţă la acelaşi spaţiu istoric, lingvistic, teritorial şi spiritual.

Procesul de integrare economică, pentru a fi cu adevărat benefic şi trainic, va trebui să conducă în perspectivă la ocuparea de către România - pe baza

progreselor economice ce la va înregistra şi a potenţialului său economio-financiar - bancar - a locului de prim partener al Republicii Moldova, statut care ulterior să faciliteze contopirea sub acest hotărâtor aspect. O asemenea evoluţie reclamă înfăptuirea unei reale ţesături de raporturi directe pe linie guvernamentală, între regii autonome şi societăţi comerciale, între întreprinzători particulari, între bănci etc. De mare utilitate în această optică ar fi adoptarea de acte normative: legi, decrete, hotărâri, instrucţiuni, decizii cât mai apropiate - dacă nu chiar identice - în reglementarea activităţii în domeniile economiei - industrie, agricultură, transporturi şi comunicaţii - şi financiar-bancar, mergându-se până la folosirea aceleiaşi monede naţionale.

Pe plan spiritual şi cultural trebuie creat un câmp şi mai larg şi variat de acţiune, de la readucerea Bisericii ortodoxe din Moldova sub oblăduirea canonică a Bisericii Ortodoxe Române la reglementări similare sau foarte apropiate în zona învăţământului (de stat şi particular) de toate treptele, recunoaşterea reciprocă a diplomelor, predarea unei istorii unice la fel a limbii române, asigurarea fondului de carte şcolară, inclusiv pentru învăţământul universitar în limba română, schimburi din ce în ce mai numeroase între instituţii de învăţământ şi cultură, între oameni de ştiinţă, cadre didactice, studenţi şi elevi, artiştii lirici şi instrumentali, pictori şi sculptori etc.

Integrarea în plan spiritual şi cultural trebuie să-şi propună ca obiectiv imediat şi de profunzime două scopuri vitale:

1. Redeseptarea conştiinţei apartenenţei la aceeaşi patrie şi neam,

a aceleiaşi istorii şi limbi a fraţilor noştri mai vârstnici din Basarabia românească, datorită mediului în care au fost nevoiţi să trăiască după iunie 1940; 2. Conştientizarea aceleiaşi apartenenţe la generaţia de români născuţi după 1940 - unii din căsătorii mixte - cu atât mai mult cu cât mulţi au crescut, s-au format şi şi-au întemeiat familii într-un mediu profund neromânesc, chiar ostil, în care falsificarea istoriei şi vicierea caracterelor a constituit o politică de stat impusă prin forţă, dezinformare premeditată şi sistematică, prin diversiune şi constrângeri de tot felul. Marea acţiune din martie 1995, a intelectualităţii, studenţilor şi elevilor privind recunoaşterea limbii române şi a istoriei poporului român este dătătoare de speranţă şi ne arată ce forţă reprezintă conştiinţa apartenenţei la aceeaşi limbă şi la acelaşi neam.

Mircea Manea

România socială, azi - interviu cu sociologul Ilie Bădescu

Rep.: D-le prof. Ilie Bădescu, sunteți șeful catedrei de sociologie a Universității București și președintele Asociației sociologilor din România. România cunoaște, azi, un fenomen de o complexitate aparte. Au fost închise întreprinderi, care afectează o imensă masă de oameni. Ca specialist sunteți dator să aveți un punct de vedere. Ce ne poate spune sociologul Ilie Bădescu despre acest fenomen?

I.B.: Vânzarea sau închiderea unor întreprinderi este, în sine, un fapt de orbire, dacă nu e precedat de o analiză serioasă a raportului dintre costurile menținerii întreprinderilor respective și costurile apelării la comerțul internațional. În fapt a nu produce un produs de care ai nevoie, înseamnă a-l procura pe căile comerțului extern. Când acest produs este unul *strategic*, are adică o semnificație *logistică* (întrucât de producerea lui depinde o întreagă rețea de alte "industrii"), atunci "costurile" lui trebuie calculate după o metodă agregată. Altfel spus, trebuie văzut dacă plasarea *comerțului internațional* în *punctele-cheie* ale unei industrii naționale nu antrenează o nouă formă de *aservire* constând în înlocuirea unui *sistem de exploatare națională a muncii*, cu un *sistem de exploatare comercială, internațională (sau transnațională) a muncii naționale*. Ce semnificație are acest sistem? El înlocuiește un *corporatism național*, care s-ar putea să fie, ori doar să pară, foarte *costisitor* în conjuncturile de criză, cu un *corporatism transnațional*, care pare mai ieftin, dar, când este evaluat prin *efectele dependențelor agregate*, pe care le antrenează, ne dăm seama că este cu mult mai scump.

Rep.: Totuși reforma cere astfel de decizii radicale pentru a nu se bloca.

I.B.: Problema reformei, la ora actuală, nu este reductibilă la chestiunea "închiderii" unor întreprinderi. A închide sau nu o întreprindere nu este o problemă, în sine, *crucială*. Crucială este chestiunea *tipului și locului logistical* în *întreprinderii închise*. Dacă închiderea începe cu întreprinderi "periferiale" sau "marginale", care nu afectează *nervul vital* al *industrii naționale*, lucrul nu este grav. Dacă, însă, întreprinderea închisă este una "pivot", în sensul că de ea depind, nu pur și simplu niște colectivități imediate (nemijlocit folosite în acea întreprindere), ci o rețea de alte întreprinderi, la rândul lor esențiale, din sistemul industrial național, atunci chestiunea e gravă și face parte din clasa "războaielor logistice". Guvernul este pe post de "stat major" care va hotărî, în acest caz, dacă va ceda inamicului componente centrale ale mașinii de război, în cazul acesta fiind vorba de război economic, e vorba de aparatul industrial național, sau dacă va organiza economia în sistem defensiv. În acest caz, cedarea ar fi tot una cu a transforma războiul într-un fel de *gherilă internă*, căci înseamnă a naționaliza *măcinarea forțelor*. Ceea ce până ieri fusese

confruntare externă (în comerțul internațional) devine "confruntare internă", căci e mutată înăuntrul industriei naționale, nevoită să facă față unui inamic foarte puternic, pe care, însă l-a primit în interior, în *cetate*. Aceasta înseamnă faza a doua a războaielor logistice, când confruntarea comercială internațională este preschimbă în gherilă industrială internă. Faza a treia este, de fapt, *înfrângerea finală*, când, practic, n-a mai rămas nimic din "independența economică" a unei țări, totul fiind *dictat* de *afară*, de forțe asupra cărora, nici statul român, nici burghezia națională nu mai au nici un control, dar absolut nici un fel de control.

Rep.: Dar astfel de fenomene constând în închiderea unor întreprinderi, ba chiar în "subțierea" serioasă a unor ramuri întregi, urmate sau nu de privatizare și deci de relansare, s-au petrecut și în Ungaria, Polonia etc.

I.B. Cazurile invocate confirmă cele spuse de mine, doar că la un cadru regional lărgit. Este evident că ne aflăm, azi, în plin război economic, pe care Ungaria l-a pierdut, Polonia la fel. Rămăsese România. Aceasta e pe cale să-l piardă chiar în acest moment. Cu o precizare: Ungaria l-a pierdut în schimbul unor angajamente foarte serioase (care s-ar părea că ne afectează direct) din partea marii finanțe, un fel de sistemul Keynesist internațional sau transnațional care conduce la ora actuală economia mondială. E prea posibil ca cele 30 milioane de dolari cât a fost costul suportat de sistemul Keynesist internațional în acest război cu Ungaria să fie acoperiți prin transformarea Transilvaniei în *hinterland* al Budapestei bancare cosmopolite. Lucrurile nu stau cu mult altfel în Polonia. Aceasta a depus armele dar cu un "avantaj" foarte mare: a obținut ștergerea a 20 milioane dolari datorie externă. Ce obține România guvernului Ciorbea din această auto-dezarmare economică? Nimic pentru români, totul pentru a acoperi îndatorările sistemului Keynesist față de Ungaria și Ucraina. Tratatul încheiat cu cele două țări, din care ne-am ales cu euroregiunile și cu consulatele maghiare până la Constanța fac parte din același sistem cu închiderea unor întreprinderi ce par (unele cel puțin) vitale.

Rep.: Dar, totuși, nu puteți contesta că reforma cere unele "costuri" și "sacrificii" dacă vrem ca situația să se schimbe în România. În sensul acesta, guvernul actual trebuie înțeles, oarecum.

I.B. Sigur, eu nu vreau să spun că guvernul României are o situație fericită. Vreau doar să atrag atenția că aici nu e vorba de *reformă*, ci de un *război economic* în toată regula, în care unii pierd (în cazul acesta, românii), iar alții câștigă (în cazul acesta, sistemul Keynesist și, prin efectele alianțelor locale, Ungaria și Ucraina). N-are sens să ne îmbătăm cu apă rece și să botezăm "reforma" ceea ce de fapt se dovedește a fi o secvență dintr-un război de lichidare a "independenței unor economii naționale". Nu vreau să spun

că acea independență e pozitivă sau negativă. Fac pur și simplu constatarea lichidării ei, e drept, în condițiile în care tocmai am dobândit deplina eliberare de spaima imperiului sovietic (care nu mai există), deși primejdia renașterii lui nu e trecută. În plus subimperialismele cu care a fost înlocuit imperiul sovietic, visul "imperiului de imitație" sau de substituție al unor puteri regionale nu e nici el mai puțin primejdios). Subliniez, deci, că ceea ce se întâmplă acum nu e "reformă" (așa cum, ieri, sub PDSR, nu era reformă, ci doar o temporizare a "războiului economic", așa cum alaltăieri, sub FSN, era un "război ideologic" în care s-a reușit marginalizarea "ideologiei naționale" sub o masivă etichetare care a scos-o din circuit). Ceea ce se întâmplă azi este faza a doua a unui război logistic și guvernul Ciorbea nu are nici un drept să se împăuneze cu merite, când, de fapt, sub conducerea lui România a cunoscut o îndubitabilă înfrângere. Sigur guvernul poate spune ce vrea. Are la dispoziție destule mijloace s-o facă. Eu ca specialist însă sunt dator să spun ce constat, fiindcă datoria mea e față de realitatea socială și națională, nu față de un guvern ori față de o forță politică. Desigur că din rostirea acestui adevăr n-am nici un avantaj, ba mă expun la unele riscuri deloc neglijabile, de care nu mă va apăra nimeni. Sper totuși că nu se va ajunge la proceduri inchizitoriale, la reînvierea tristului regim de *interdicție* a ceea ce nu convenea partidului, "adverbului de partid", care de fapt era o tragică minciună.

Rep.: Ați folosit două noțiuni, pe care v-aș cere să le lămurii pentru cititorii noștri: cea de "război logistic" și de "sistem Keynesist internațional". Ce înțelegeți prin ele?

I.B. "Războiul logistic" e o noțiune nouă (care ne aparține) pentru un fenomen foarte vechi. Este vorba despre "războaiele curate", în care nu se trag focuri de armă, dar, la sfârșit apar la lumină învinșii și învingătorii.

Desigur că există mai multe tipuri de "războaie curate". Unul este cel ideologic, pe care l-a teoretizat deplin geopoliticianul german Paul Haushofer, când a analizat operația de "străpungere geopolitică" pe care o întreprinde o panidee (cum ar fi pangermanismul, panslavismul, paneuropenismul, pancatolicismul etc.). Altul este războiul psihologic, cultural, etc. În 1991-1993 am desfășurat o serie de cercetări și am expus concluziile mele într-o conferință a *Clubului de la Sinaia* (în 1993, mi se pare) asupra "logisticii instituționale" și a "războiului" care vizează nu distrugerea agentului inamic (a forței sale umane), ci dezarmarea lui prin dezagregarea a ceea ce, în teoria războiului, se numește "spate", adică "sistemele de comunicație" pe care se reazemă războiul (cele de aprovizionare, de contact, de intervenție sanitară etc.). Logistica este știința acestor operații de "spate". Orice acțiune umană are asemenea operații de "spate", inclusiv industria. Logistica sistemelor industriale este de o importanță decisivă, căci ea garantează și sistemele de aprovizionare cu materii prime și accesul la piețe și la resursele financiare (băncile). Războiul logistic, în acest

caz, vizează exact această triplă *paralizare*, care, în terminologia presei se numește "blocaj". A paraliza rețeaua de aprovizionare, accesul la piețe și accesul la resursele financiare (bănci) este o operație de război logistic. După 1989, băncile au fost rupte de economie, în genere de fluxul afacerilor "productive", cum se spune și astfel a fost creat un blocaj financiar endemic. Acesta a condus la creșterea exorbitantă a datoriilor către bănci a tuturor întreprinderilor industriale și agrare. Reforma reală ar fi aceea care ar "rezolva" această "breșă", reunificând "capitalul bancar" cu cel "industrial". Asta au făcut Brătienii, de pildă, și de aceea liberalismul lor poate fi denumit "național-liberalism", nu pur și simplu liberalism. Ar fi mult de discutat în legătură cu căile de urmat pentru asemenea succese ("reforme") dar un interviu nu îngăduie aprofundări.

Rep.: Dar "sistemul keynesist internațional" ce vrea să însemne?

I.B. Termenul nu ne aparține de data aceasta. El a fost folosit pentru a denumi un internaționalism monetar (utilizarea unor pârghii financiare) la scara sistemului mondial (așa cum, în vederile lui Keynes, trebuiau să practice statele la scara economiilor naționale, pentru a ieși din criză).

Sintagma se referă, în principal la două lucruri:

a) mai întâi la faptul că "sistemul mondial modern" și-a creat o birocrație proprie, un aparat de "experți", "consilieri", "comisari", prin care poate interveni în orice regiune de pe glob;

b) această metodă "intervenționistă" amenință să transforme "economia mondială" (ca fenomen de piață), într-un "imperiul mondial", un adevărat "imperiul mundi", la scara întregii planete.

Dacă burghezia locală e lașă și neproductivă ea se aliază acestui sistem intervenționist și în loc de a dezvolta "aparatul productiv național" va consimți (și va contribui) la înstituirea unui sistem de exploatare fiscal-comercială a muncii naționale în întregul ei. Fenomenul a fost teoretizat de savantul american Imm. Wallerstein, care a găsit că acesta este tipic pentru "periferii". Când, deci, aparatul acestui nou "imperiul mondial" este asumat de burgheziile locale apar "regimuri de exploatare fiscal-comercială, prădalnică și parazită". Astfel, apar "păturile supra-puse": ceea ce ar fi trebuit să devină o burghezie întreprinzătoare, vrednică și creatoare se transformă în *pătură suprapusă*, care nu mai are legătură organică cu societatea locală, limitându-se la a scoate *plusprodusul* extorcat în afara țării sau a-l consuma fără nici o compensație (de muncă fizică ori intelectuală).

Rep.: Domnule profesor, vă mulțumim pentru amabilitate!

Reporter

Destinul politic al istoricului Vasile Netea (III)

(Urmare din numărul trecut)

Ce crime majore au hotărât, în 1959, a doua detenție a istoricului V. Netea?

Iată ce s-a întâmplat: prietenul său Ion Cosocaru era urmărit îndeaproape de către Securitate pentru legăturile sale cu Bazil Rațiu, considerat spion în slujba NATO. Acesta din urmă s-a interesat, în mai multe rânduri, de soarta unor prieteni comuni: Gabriel Tepelea, V. Netea, C. Hagea, C. Coposu, I. Țeposu; a făcut-o și prin intermediul unui ziarist francez, Pierre Drouin, venit la București la 23 septembrie 1956, ca și a altor emisari, care l-au contactat pe Cosocaru. Susceptibilitatea serviciilor informative în anii imediat următori "contrarevoluției" din Ungaria sporise considerabil, amplificând orice element care părea să amenințe cuceririle socialiste. Pe acest fond, în ultimii ani ai deceniului 6, s-au făcut numeroase arestări și condamnări cu subiectul trădării de țară. Între procesele care s-au aflat pe rol a fost și cel al grupului Cosocaru. La rugămintea acestuia Netea i-a furnizat - pentru a fi transmise prin ziaristul francez lui Rațiu - informații privind situația prietenilor și cunoștințelor sale, care și pe unde se aflau închiși, starea sănătății acestora; l-a informat despre condamnările (ani de detenție și locul unde executau pedeapsa) lui C. Coposu, G. Tepelea, C. Hagea, Iuliu Maniu ș.a., apoi despre închiderea prelaților Aftenie și Hossu, a altor preoți ortodocși și uniți. Scopul acestor demersuri era, desigur, ca prin Rațiu asemenea informații să ajungă în presa internațională, fiind utilizate în lupta ideologică prin presa occidentală scrisă și vorbită⁵⁵.

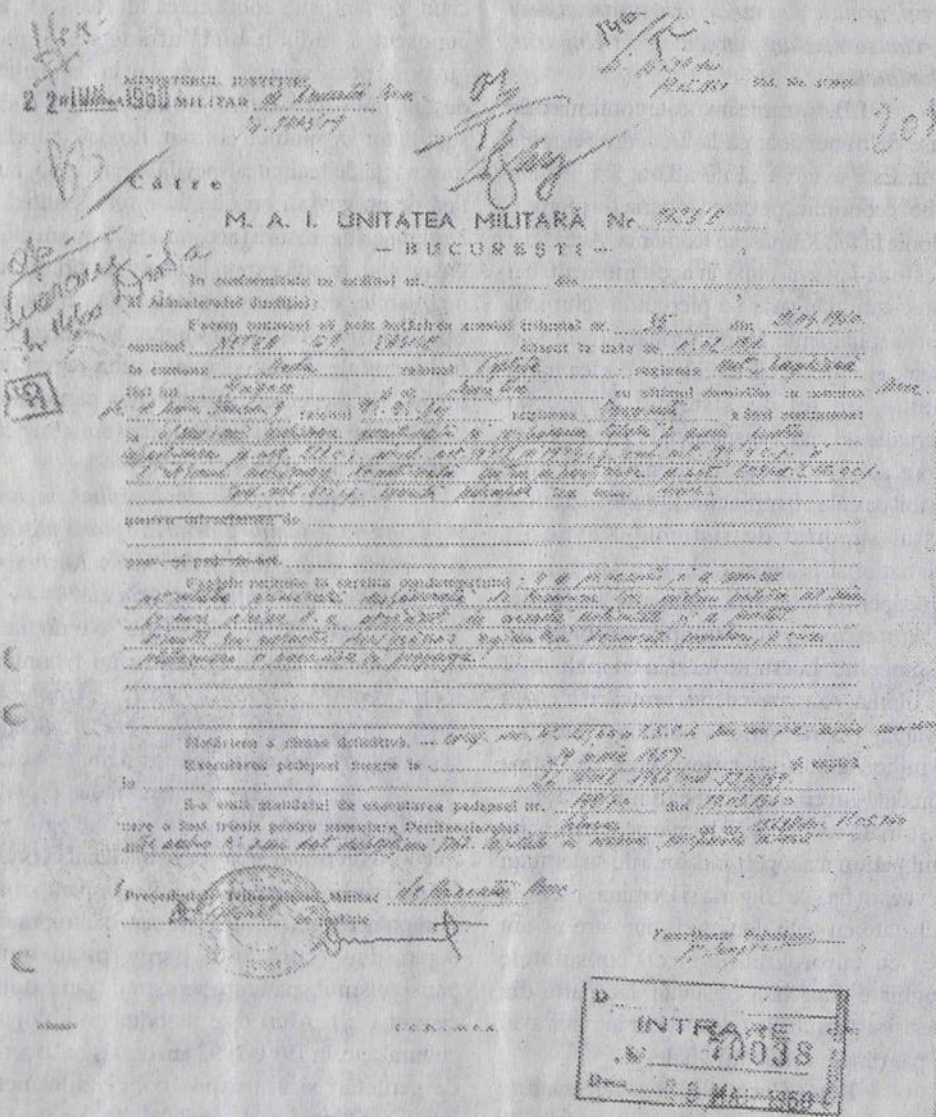
Asemenea informații erau, oare de natură criminală, capabile să destabilizeze ordinea de stat? Zeloșii apărători ai regimului nu s-au sfiit să le considere ca atare, mărind sistematic "secretizarea" cu care-și apărau propriile poziții, arătându-și astfel eficiența ca sistem de securitate. Temătorii de orice părea a fi amenințare, inventivi în protejarea și consolidarea regimului, ei au constituit legal din aceste date capete de acuzare. La acestea s-a adăugat faptul că Netea, cunoscut și pentru legăturile sale literare, a adăpostit la propriul său domiciliu pe unii considerați dușmani

ai regimului, prilejuind întâlniri între "foști". Unul din aceștia, Gabriel Tepelea a locuit, de altfel, după 1955 în casa lui Netea. Tot aici, în toamna lui 1956 (fatidic an și pentru români!), l-a găzduit pe Lucian Blaga, sărbătorindu-l cu prilejul împlinirii a 60 de ani, în compania lui Șerban Cioculescu, Paul Teodorescu, Nicolae Iordache (Vladimir Streinu), Cornel Regman, Horia Stanca, Barbu Teodorescu, Vlad Donescu, Gabriel Tepelea⁵⁶. Or, lui Blaga i se interzisese dovezi de simpatie publică! de altfel sărbătoritul - va mărturisi silit "s-a plâns că regimul democrat-popular nu-i permite

culpele politice ale istoricului au figurat simpatia și admirația față de un geniu al românilor, pentru fostul său profesor! Și acestea s-au adăugat - agravându-i culpa - în dosarul său, și altfel considerat a fi unul criminal.

După interogatorii chinuitoare, repetate conform unei tehnici inchiziționale, a câte 2-5 ore fiecare⁵⁸, care trebuiau să scoată "adevărul", la 18 iulie 1959 s-a emis ordonanța de punere sub învinuire pentru "acțiuni criminale"; "discuții și comentarii dușmănoase împotriva RPR"; "calomnii și injurii împotriva statului, propovăduind totodată și schimbarea formei de guvernământ democratice

condamnându-l pe acesta din urmă pentru "complicitate la trădare de țară!" Cauza respectivă a fost judecată în mai multe termene, acuzatul comparând în fața tribunalului la 23 octombrie, 10 și 29 decembrie 1959, apoi la 29 ianuarie, 18 februarie și 3 martie 1960; prin sentințele nr. 35/21 martie 1960, cu drept de recurs și nr. 43/24 martie 1960, s-a fixat și pedeapsa (8 ani închisoare corecțională), a cărei executare a început la 29 iunie 1959 și urma să fie încheiată la 26 iunie 1967⁶¹. Pedepsele cele mai mari le-au luat Cosocaru Ioan și soția sa, în contul cărora sau reținut acuzațiile cele mai grave⁶². Apărătorul din oficiu, avocatul Leibovici i-a susținut, curajos, interesele clientului său, socotind "că nu sunt întrunite elementele infracțiunii de omisiune a denunțării" iar "în ce privește infracțiunea de uneltire" nici aceasta nu era fundamentată; mai mult, a evocat - în sprijinul lui Netea - schimbarea de atitudine, de după 1955, acesta "punându-se cu totul în slujba regimului"⁶³. Toate argumentele apărării au fost respinse de judecători, considerate "inutile și neconcludente cauzei", ceea ce îl făcea pe avocat să afirme că "totala nețineră în seamă a tuturor actelor, lucrărilor și declarațiilor relevă un alt aspect al netemeinicieii hotărârii atacate"⁶⁴. Atitudinea oficială rezultase deja de la primele înfățișări, judecătorii urmărind să pedepsească cu orice preț. Tocmai de aceea, la recursul cerut la 22 martie 1960 de către V. Netea, Procuratura generală a comunicat, la 10 octombrie, "că în urma verificării efectuate, s-a constatat că nu este cazul a se declara recurs în supraveghere în cauza sa"⁶⁵. El rămânea pe mai departe un element care "prezintă pericol pentru securitatea statului"⁶⁶. La 2 aprilie 1960, Netea a luat cunoștință de sentință iar la 7 aprilie documentele precizează că a fost încarcerat în celula 118 a Penitenciarului Jilava. Aici l-au cercetat alți anchetatori, grijiile să nu le scape nimic din ceea ce știa omul politic liberal Netea. Astfel, la 19 aprilie 1960, lt. maj. David Vasile - din ordinul Unității Militare 0349 - l-a anchetat din nou⁶⁷; contactele s-au repetat, pe 12 aprilie 1961, prin lt. maj. Dumitru Vasile, care i-a interogat pe Netea și Vlad Stolojan după ce, în prealabil, luase legătura cu "tov.

publicarea lucrărilor sale filozofice, care sunt net antimarxiste, s-a manifestat a fi nemulțumit pentru faptul că nu i se admite publicarea unor volume cu poezii cu caracter mistic, că el a tradus în limba română opera "Faust" și că nu ar fi fost retribuit de regimul democrat-popular cum se cuvine. Lucian Blaga s-a mai arătat a fi nemulțumit de regimul democrat - popular pentru faptul că nu i se permite să-și publice lucrările ce el le are din trecut⁵⁷. Iată cum, între

prin intervenția armată a puterilor imperialiste ale căror acțiuni războinice ei le-au elogiat⁵⁹. S-au cumulat în cadrul acestui dosar sute de ore de supraveghere, interceptări de corespondență și convorbiri, studierea multor note de urmărire și ale informatorilor, tot ceea ce se credea că pot face oameni ca Vasile Netea. Tribunalul militar al Regiunii a II-a militară i-a judecat pe cei din lotul Cosocaru⁶⁰, deci și pe Vasile Netea, începând cu 23 octombrie 1959,

Memoria documentelor

«K.»⁶⁸. Prin celula istoricului au mai trecut și alți ofițeri de Securitate: lt. maj. Nataletu Dumitru, la 12 mai 1961; l-a supus și el unui interogatoriu, revenind la 19 iunie 1962⁶⁹, după ce pe 11 iunie 1961 a fost supus încă unui interogatoriu de căpitanul Popa Dumitru⁷⁰. Cât timp și insistențe, câtă perseverență *pentru a ști!* Și alte metode au fost folosite, atât în timpul anchetei cât și după pronunțarea sentinței, pentru a cunoaște cele mai intime gânduri ale celui închis, între acestea figurând delațiunea și provocarea prin informatori. Securitatea, insinuată peste tot în sistemul concentraționar exploata slăbiciunile omenești la maximum. De pildă, în celula lui Ioan Cosocaru a fost introdus Ovidiu Meteșan, fost funcționar la Liceul „Frații Buzzești” din Craiova, care - așa cum rezultă din notele sale informative, avea ca scop să scoată cât mai multe informații, inclusiv în ceea ce îl privea pe Netea. Asupra informatorului lor, șefii Securității au presat mereu fiind nemulțumiți de insignifianța datelor, așa cum rezultă din apostilele colonelului Butyka pe notele respective: la 25 mai 1959 „Mr. Simion, Dracopol să atace mai direct problemele ca el să rezolve ceea ce avem material sigur și să nu mai bată câmpii cu fel de fel de probleme care duc la pierdere de timp; la 27 mai 1959 - prea puține date despre Netea; la 4 iunie 1959 „M. Simion, vorbește cu agentura (acel „k”, n.n.) să intre mai energic în el, căci îmi face impresia că M.O. îi este milă de el și acceptă ca să-l ia Cosocaru peste picior”; la 5 iunie 1959 - „tov. Dumitrescu. Se vede că M.O. nu prea este priceput în asemenea treabă”; la fel la 9 iunie 1959, când se cer expres date despre Netea⁷¹. Unui alt informator, C-tin Coțoreanu, și el plasat în celula lui Cosocaru, i s-au cerut date privind legăturile grupului cu Lucian Blaga. Interesante prin aprecieri, iată ce relevau acestea: „În 28 septembrie seara discutând despre felul de a fi al oamenilor, a ajuns vorba la literaturii noastre, care, rând pe rând s-au dat de partea regimului. Cosocaru îmi spune că nu toți, că cel mai veritabil talent al neamului - Lucian Blaga - este la Sibiu, el nu scrie pentru regim, ba, dimpotrivă, a citit niște scrieri ale lui care circulă pe sub mână. Nu l-am întrebat cum și de unde”⁷².

Calvarul lui Vasile Netea prin închisorile țării este imposibil de evocat în lipsa - cel puțin până acum - a propriilor sale memorii. Asume mărturii, puține la număr și vădind comportamentul său în fața destinului

ne-au parvenit din partea celor care i-au supravegheat sistematic gesturile, vorbe și faptele. Totul se nota, greu putea rămâne ceva neraportat! Aflat la Jilava, în ziua Crăciunului din anul 1960, Netea „asculta la alți deținuți când cântau și îi admira că ce frumos cântă și când a fost întrebat că ce face acolo a răspuns cu ton ridicat că nu are voie să asculte un cântec”⁷³. Ardeleanului crescut în cultul creștinesc, cunosător și el însuși interpret al colindelor i s-a refuzat până și bucuria de sărbători de a întâmpina astfel în celulă, Nașterea Domnului! În același penitenciar el a mai fost pedepsit cu alte 3 zile de izolare, în 1961, pentru că a cântat în celulă⁷⁴.

La 20 noiembrie 1961 un alt gardian, serg. mj. A. Gună l-a admonestat pentru „obiectele deteriorate, motivând (V.N., n.n.), că nu va fi ceva care să cauzeze cuiva”. Ca urmare a raportului pedeapsa de 3 zile izolare a executat-o între 4-7 decembrie 1961⁷⁵. Adeverința - caracterizare a Penitenciarului Jilava din 9 aprilie 1963, menționează că Vasile Netea „A fost pedepsit cu 6 zile izolare, pentru că a lădat pe deținuții din cameră care cântau”⁷⁶. După ce a trecut prin diferite celule - în cele cu numerele 71 și 118, iar ultima dată la numărul 26, la 10 aprilie 1963, consultat medical și găsit sănătos, apoi deparazitat, deținutul Netea (considerat „periculos”) a fost pregătit de drum, dându-i-se hrană rece pentru 3 zile; el a fost transferat, odată cu Paul Dumitriu, la Penitenciarul din Botoșani⁷⁷. Aici, a rămas până în toamna aceluia an, când efectele unei noi orientări politice au condus la grațierea și eliberarea celor mai mulți deținuți politici. Despre el, conducerea Penitenciarului a apreciat că „are purtare bună, este disciplinat, execută ordinele ce se dau, participă la activitățile cultural-educative și dă interes pentru reeducarea sa”⁷⁸. Inapt de muncă în timpul detenției, acest „mic burghez” a fost pedepsit și la Botoșani, cu 3 zile „izolare pentru abateri disciplinare”⁷⁹.

La 19 septembrie 1963, după ce a cunoscut în două rânduri grozăviile pușcăriei, Vasile Netea a fost eliberat, în urma grațierilor prevăzute de decretul - lege al Consiliului de stat nr. 551/9 septembrie 1963⁸⁰.

Odată cu comunicarea punerii sale în libertate, a fost silit - după o formulare tipică, utilizată în general - să semneze un angajament: „nu am voie să divulg nimănui nimic din cele văzute și auzite de mine în legătură cu locurile de detenție pe unde am

trecut și nici despre persoanele încarcerate.

De asemenea nu voi comunica nimic scris și nici verbal rudelor sau altor persoane despre deținuții rămași în penitenciar”⁸¹.

Cu o putere de rezistență ieșită din comun, observată doar la alți câțiva din puținii supraviețuitori ai regimului detenției, Vasile Netea și-a reluat preocupările profesionale, refăcându-și viața. Încă în acel deceniu numele său a pătruns cu putere în presa culturală⁸², iar studiile sale istorice au putut să fie valorificate - câteva - prin edituri. Prezent la reuniunile istoricilor, vitalitatea sa de excepție, cultura istorică solidă și talentul oratoric l-au reimpus pe scena cultural-științifică.

Pentru cei care l-au cunoscut, a te fi aflat în preajmă-i era un beneficiu, împărtășindu-te cu harul unui om dăruit, comunicativ, convingător și stăpân pe materia istorică. Așa ne-a fost dat și nouă să-l cunoaștem, lăsându-ne o impresie de neșters. Acestea i s-a adăugat, cu timpul, o întrebare fără de răspuns: ce ar fi devenit Vasile Netea și cât ar fi fost capabil să ofere istoriografiei și culturii românești dacă destinul elitelor generației sale n-ar fi fost atât de dramatic marcat de succese și dureroase tranziții.

Ioan Opreș

Note

55 Cf. procesul-verbal de interogatoriu, 29 mai 1959, loc. cit., dosar cit., vol. 1, f. 150-151. I. Cosocaru confirmă la interogatoriul din 3 martie 1960 că Bazil Rațiu „Întreba de Tepelea, de Netea și de un frate al meu ... Nu am cerut nici o relație lui Netea, decât ce știe de Tepelea și de ceilalți. De Tepelea știa că e condamnat. Netea mi-a spus câteva date, de Tepelea și ceilalți că sunt condamnați și le-am trecut în scrisoare”, ibidem, vol. 3, f. 99.

56 Vezi Ioan Opreș, *Vasile Netea și Lucian Blaga*, în „Dacia Literară”, 1, 1997.

57 Vezi proces-verbal de interogatoriu, 7 august 1959, ibidem, vol. 2, f. 107-119.

58 La 25 iulie 1959 interogatoriul a durat între 10,35-14; cel din 6 august 1959 de la 8,30 la 14. Cf. loc., vol. 2, f. 104, 106, 110-112.

59 Ibidem, vol. 2, f. 98.

60 Lotul a fost compus din Bogdan N., Sima Titus Marius, Novacovici Dan Nicolae, Novacovici Dan Lucian, Cazaban Corbască Vladimir, Butza Alex., Cosocaru Ioan și Ana, Codulescu Vasile, Petcu Șt., Brânzoi C-tin, Zaharescu Traian,

Manescu Virgil, Igiroșanu Horia, Damian C-tin. Loc. cit., dosar cit., vol. 5, f. 203.

61 Vezi adresele Tribunalului Militar - Regiunea a II-a Militară pentru termenele de judecată, în loc. cit., dosar cit., vol. 5, f. 162, 172, 177, 185, 189, 192, 197.

62 Cf. referat MAI nr. 810/21087/N/19 august 1959, ibidem, f. 146-147, 152-154.

63 Cf. încheierea ședinței publice din 3 martie 1960, loc. cit., dosar cit., vol. 3, f. 124-125.

64 În dosarul 119/1960, la termenul 4 mai 1960, idem f. 195.

65 Cf. adresa Tribunalului Suprem, Colegiul Militar nr. 119/16 mai 1960 către Penitenciarul Jilava, menționând decizia nr. 121/15 mai 1960 de respingere a recursului, ca și adresa Procuraturii Generale - Direcția secretariat nr. 44741/1 decembrie 1960, în loc. cit., dosar cit., vol. 4, f. 33, 36.

66 Cf. decizia Tribunalului Suprem - Colegiul Militar nr. 121/14 mai 1960, idem, vol. 3, f. 204.

67 Cf. delegație nr. 29503/19 aprilie 1960, ibidem, vol. 4, f. 43.

68 Cf. delegație UM 123/T/1 aprilie 1961, ibidem, vol. 4, f. 31.

69 Ibidem, f. 30, 26.

70 Ibidem, f. 27.

71 Cf. notele informative, loc. cit., dosar cit., vol. 4, f. 140, 142, 144-148, 152.

72 Ibidem, f. 156, Vezi, mai pe larg, în documentele publicate de noi în „Dacia literară”, 1/1997.

73 Raport al serg. mj. Adam Ion, propunând 3 zile izolare ca pedeapsă, aprobată și executată de la 7 la 10 ianuarie 1961. În loc. cit., vol. 4, f. 32.

74 Ibidem, f. 12.

75 Ibidem, f. 28.

76 Ibidem, f. 24.

77 Ibidem, f. 20, 21 și 22 cu ordinul UM 0123 H/093237 din 27 februarie 1963.

78 Cf. adeverință - caracterizare din 7 august 1963, loc. cit., dosar cit., vol. 4, f. 11.

79 Cf. caracterizarea din 19 septembrie 1963, ibidem, f. 4.

80 Cf. adresa MAI - UM 123/E, București, nr. 806296/17 septembrie 1963 către Direcția Generală a Penitenciarelor și Coloniilor de Muncă - Serviciul Evidență, prin care se comunica eliberarea imediată, cu precizarea „poate fi angajat ca profesor”, și adresa Penitenciarului Botoșani nr. 6160/19 septembrie 1963 către Tribunalul Militar de Armată București, ibidem, f. 3, 6.

81 Loc. cit., dosar cit., vol. 4, f. 5.

82 Vezi, de exemplu, utilul său studiu, *Inițiative și realizări muzeografice românești în Transilvania până la 1918*, în „Revista muzeelor”, II, 1965, 1.

Liberalii (II)

(urmare din numărul trecut)

Dispariția lui I. I. C. Brătianu - care înseamnă începutul declinului P.N.L. - a încurajat pe național-țărăniști, aceștia acționând cu mai multă perseverență pentru răsturnarea liberalilor de la guvernare. La asalturile lor politice, pe lângă "armele" obișnuite (întruniri, manifestații, mitinguri, marșuri, campanii de presă etc.), încep să uziteze, din ce în ce mai des, șantajul cu aducerea lui Carol în țară și înlăturarea regenței. Erau atât de grăbiți să pună mâna pe putere încât nici nu-și mai controlau vorbele: "Dacă regența nu pricepe rostul mișcării noastre (campania de răsturnare a P.N.L. - n.n.) - declara Ion Mihalache în acele zile - o vom da cu capul de pământ ca să priceapă!"

Campania de răsturnare a guvernului liberal dusă de P.N.Ț. încă de la formarea sa în 1926, într-o manieră de adevărată vendetă, dovedind o nesățioasă dorință de putere, o teamă de a nu scăpa momentul considerat unicul (atunci) favorabil a forțat până la urmă P.N.L. (dezorientat de moartea liderului său) să demisioneze, în noiembrie 1928. A urmat un guvern P.N.Ț., avându-l ca prim-ministru pe Iuliu Maniu. Sub acest guvern s-a produs revenirea lui Carol al II-lea, cu toată opoziția aripii conservatoare a P.N.L. Atitudinea sa nu era îndreptată împotriva instituției monarhice cu care liberalii s-au aflat totdeauna în relații bune (ei au adus la tron familia regală), ci împotriva persoanei lui Carol, considerat de I. I. C. Brătianu nedemn pentru o poziție atât de importantă în stat. De trei ori în decurs de opt ani, din proprie voință, în mod oficial, prințul moștenitor Carol renunțase la tronul României, pentru o viață liberă, alături de câteva alese ale inimii sale, fără a ține cont de obligațiile ce le avea ca moștenitor și membru al Casei Regale.

Această situație, cunoscută în istorie drept "criza regală" a dezbinat viața politică internă, inclusiv pe liberali. A fost,

de fapt, pretextul de care s-au folosit "tinerii liberali" nemulțumiți de autoritarismul "bătrânilor" din conducerea P.N.L. Totodată, nemulțumiții au început să folosească ca "muniție" a argumentelor lor afirmații precum necesitatea adaptării P.N.L. la realitățile momentului; ocuparea funcțiilor importante din partid nu exclusiv după avere și gradul de rudenie, ci după calități reale, dovedite; renunțarea la concepțiile și practicile anhilozate, moștenite de pe la începutul secolului etc. Așadar, denumirea de "tineri liberali", pe care și-o atribuiau nemulțumiții, și de "bătrâni liberali" cu care cei dintâi îi numeau pe brătienști, indicau nu deosebiri de vârstă, ci deosebiri de poziții politice. De fapt, vârsta nici nu-și găsește justificare deoarece printre "tinerii liberali", care cereau renovarea partidului se aflau destui de vârstă înaintată, precum Constantin Argetoianu ce tocmai împlinise 70 de ani.

De această dispută dintre "tineri și bătrâni" va profita regele Carol al II-lea, care și-i va apropia pe primii, grăbind formarea curentelor, disidențelor și fracturilor politice liberale.

Prima grupare de nemulțumiți desprinsă din P.N.L. în anul 1929, a fost aceea a cadrelor liberale din Capitală având ca lider pe I. Th. Florescu, fost ministru al Justiției. Acesta, încă din 1923 își afișase nemulțumirile, iar în 1926 s-a declarat pe față partizan al venirii lui Carol în țară, ceea ce i-a adus opoziția Brătienilor. Gruparea sa, cunoscută inițial sub numele de "Omul liber", se va transforma în 1931 în Partidul Liberal Democrat. Acest partid de buzunar, cu toată zbaterea liderului său, nu s-a bucurat de încrederea contemporanilor și, deci, nu a jucat un rol important în viața politică a țării.

Aproape concomitent cu proclamarea lui Carol ca rege al României (la 8 iunie 1930) se produce cea mai importantă sciziune a P.N.L. Față de "restaurație", liberalii din vechea gardă brătienistă, "bătrânii" erau

ferm împotriva. "Tinerii liberali" - grupați în jurul lui Gheorghe Brătianu, unicul fiu al lui Ion I.C. Brătianu din prima și scurta căsătorie cu Maria Moruzi - se pronunțau pentru venirea lui Carol în țară și proclamarea lui ca rege. Tânărul Brătianu (profesor de istorie la Universitatea din Iași și șef al organizației liberale locale), fără avizul lui Vintilă Brătianu (șeful partidului), s-a prezentat în ziua de 7 iunie 1930, în audiență la prințul Carol, unde acesta și-a exprimat dorința de a conlucra în viitor cu P.N.L., iar dacă acest lucru nu se va putea cu întreg partidul, atunci să aibă cel puțin sprijinul tineretului liberal în cadrul unui guvern de concentrare națională, în care să fie inclus și Gh. Brătianu, situație cu care acesta s-a declarat de acord. După audiență, Gh. Brătianu și-a vizitat unchiul, căruia i-a povestit discuția avută la Cotroceni cu viitorul rege și acceptul său. Bătrânul liberal a fost atât de revoltat încât l-a dat pur și simplu afară din casă. În ședința Comitetului Executiv al P.N.L. din 9 iunie 1930 s-a hotărât excluderea lui Gh. Brătianu din partid, deoarece dovedise indisciplină și lipsă de loialitate față de actul din 4 ianuarie 1926, când Parlamentul votase îndepărtarea lui Carol de la succesiune și recunoașterea prințului Mihai (minor) ca principe moștenitor al României. Era o hotărâre drastică, neașteptată, care avea să stârnească uimire și mare agitație în viața politică a României. Ironic, dar lucid, Nicolae Iorga, sesiza că tineri ca Gheorghe Brătianu, așteptau de la venirea lui Carol al II-lea acel "lucru nou, prefacerea radicală, minunea-minune de cinste, de ordine, de inițiativă, care să scoată, cu cine o fi și în orice formă a statului, țara din haos și mizerie". Era, în același timp, o atitudine de nemulțumire a acestuia, deoarece sperase ca tinerii intelectuali, mulți foști studenți ai săi să-l urmeze pe el și gruparea sa politică.

Cel exclus, împreună cu adepții săi, a creat la 15 iunie 1930, un nou partid liberal - *Partidul Național Liberal Gheorghe*

Brătianu - care își propunea aducerea în prim planul vieții politice românești a tineretului intelectual, în special a celui universitar. Era un partid politic nou atât prin concepție, atât prin componență, dar mai ales prin valoarea intelectuală a aderenților; era un partid al elitei intelectuale. Menționăm și faptul că în momentul desprinderii din P.N.L., Gh. Brătianu a fost urmat de câțiva lideri de marcă, precum gen. Arthur Văitoianu, C. Banu, Istrate Micescu, I. Vasilescu-Valjan, C. Toma, Atta Constantinescu, Mihai Antonescu, C.C. Giurescu etc. Audiența în rândurile electoratului a fost bună, după cum indică rezultatele alegerilor la care s-a prezentat, datorită și programului propriu destul de atractiv în acei ani de criză.

Nemulțumit de faptul că regele nu l-a chemat niciodată să formeze guvernul, ci doar i-a propus posturi ministeriale în diverse echipe guvernamentale, pe care le-a refuzat, nevrând să devină un element de manevră în jocurile de culise pe care acesta le practica, Gh. Brătianu a adoptat o atitudine tot mai independentă, devenind curând un adversar deschis al planurilor autoritariste ale lui Carol al II-lea.

Această nouă atitudine a lui Gh. Brătianu îl va apropia din nou de P.N.L. Încât, la 10 ianuarie 1938, va fuziona cu acesta sub conducerea lui Dinu Brătianu.

Desprinderea lui Constantin Argetoianu și a adepților lui din P.N.L., în decembrie 1930, nu a fost niciodată considerată ca o dizidență, ci ca o "defecțiune": cel ce se "lipise" de P.N.L. în 1927, s-a "dezlipit" datorită unor incompatibilități vis-a-vis de Vintilă Brătianu și I.G. Duca. După ce a făcut parte din guvernul Iorga-Argetoianu (18 aprilie 1931 - 31 mai 1932) Constantin Argetoianu va pune bazele unui partid propriu - *Uniunea Agrară*, devenit ulterior *Partidul Agrar*.

- va urma -

Corneliu Radeș

Eșecul criticii. Spre un alt Creangă(II)

(urmărire din numărul anterior)

Fundoianu spusese lucruri asemănătoare ceva mai înainte. Și pentru el humuleșteanul era un "artist al cuvintelor - în același sens în care poate avea o semnificație arta lui Mallarmé". Dacă acesta din urmă "iubea cuvintele ca pe niște idoli, din dezgust pentru o sensibilitate prea bătrână și un creier prea covârșit", Creangă este artistul "care se întâlnește bucuros, pentru întâia oară cu vorbele". El este scriitorul român în forma sa pură, neafectată de influențe externe. "Tată-i sensibilitate stătătoare și puțin adâncă de iaz; absența de fantezie; o voință secată repede și cugetare nulă; cuvintele sunt plastice cu exces; niciodată muzicale trăiesc prin frumusețea lor singure; umor atât cât este în proverbe, în snoave, în cimilituri; narațiune pentru narațiune (ca la șezători), fără necesitatea de a da anecdotei o înținută sau o coajă de simbol"¹².

Deci nimic din ceea ce caracterizează atitudinea modernă în fața vieții și nimic din ceea ce are esențial literatura modernă, individualitate și complexitate psihologică, semnificație narativă, construcție ideatică nu se găsește la Creangă. Valorile sale scriitoricești stau în "atitudinea față de cuvânt" și în humorul elementelor cu care își construiește monologul (cimilituri, snoave, proverbe, etc.).

V. Streinu face un pas mai departe. El critică pretenția lui G. Călinescu de a face, fie și pe jumătate, din Creangă un scriitor cult. Dacă poate fi comparat cu Rabelais, aceasta nu se întâmplă decât pentru că "există un tezaur popular multinațional, un fel de rădăcină spirituală a tuturor popoarelor"¹³ și atât unii cât și ceilalți fac apel la el. Este și el de acord că "ceea ce cititorul de oriunde găsește în Creangă este o identitate de scriitor formată mai cu seamă din valori stilistice", dar neagă că acesta ar rezulta dintr-o conștiință de scriitor autentică, pe care Călinescu a afirmat-o fără a o demonstra prezentă. Aceasta, spune Streinu, pusese în Creangă două elemente complet eterogene, firea de țăran tradițional și intelectualitatea (conștiința formală) unui modern. Pentru V. Streinu, aceasta din urmă nu exista decât ca "o pojghiță" aproape de nebăgat în seamă.

Același afirmă că scriitorul moldovean este "un arhaic din timpurile noastre, conformat genial", iar opera este rezultatul desfășurării a două instincte primitive: aspirația la vatra strămoșească și erotismul licențios"¹⁴. Procesul creației nu mai este stăpânit de o conștiință artistică specifică scriitorului cult, ci de o "mecanică a memoriei involuntare" care la Proust, de exemplu, este rezultatul unei căutări conștiente, pe când la Creangă găsirea ei "nu se întovărășește de conștiința valorii sale".

Desigur, există o logică în abordarea lui Streinu, dar rezultatele se dovedesc și mai stranii. Creangă nu mai este reprezentativ pentru lumea tradițională românească și nu mai este scriitorul care caută conștient valori estetice superioare în combinarea de elemente de cultură populară, ci un

primitiv care produce oarecum instinctiv. În măsura în care o conștiință artistică, și ea pare să fie dovedită de truda sa de a găsi forma perfectă, ea nu este decât încercarea unui "rapsod local" care - fiind îndemnat să scrie - "a căutat în toate felurile să-și copieze cu fidelitate spunerea".

Nici invocarea celor două instincte arhaice, nici instrumentele de creație de tip rapsodic prehomeric și "surpările" memoriei involuntare nu ne apropie mai mult de sensurile operei lui Creangă. Dimpotrivă, ele par a se afunda într-o lume de arhaism aproape internaționalizat.

Ultimul pas va fi făcut de Vasile Lovinescu. Acesta propune, în câteva analize asupra poveștilor lui Creangă, descoperirea unui mesaj arhaic, precristian și predacic transmis într-un mod mai mult sau mai puțin conștient de autor. "Studiul basmelor lui Creangă este exemplar: altfel spus, normele și găselnițele lui sunt valabile pentru folclorul universal; caracterul etnic nu ne interesează decât în măsura în care se dovedește că realitatea cea mai imediată, cea mai concretă e susceptibilă să servească drept punct de plecare al unor considerații ce o depășesc și o transcend total".

Deci, iată că tot ceea ce părea să fie expresia geniului etnic românesc, devine zgură, trebuie dat la o parte, pentru a degaja urmele unui mesaj esoteric, ale unei doctrine inițiatice și ale unor semnificații sacre. Și asta deoarece e posibil ca humuleșteanul "să fi fost o piesă de racord între lumea exterioară și o organizație secretă de povestași cu caracter inițiativ, ceea ce implică din partea lui Creangă, un grad de conștiință și de luciditate asupra basmelor apărute sub emblema lui"¹⁵.

Și astfel opera lui Creangă nu mai este relevantă în sine, ci numai asociată cu alte texte, de data asta folclorice, ce poartă scheme narrative și teme asemănătoare. Ea devine material de arheologie literară alături de oricare altele.

Desigur multe din interpretările lui V. Lovinescu sunt forțări, încercări de a introduce schemele narrative și personajele basmelor lui Creangă în șabloanele unor texte vedice. Le vom pune în evidență scăderile în capitolele care se ocupă de ele.

Efectele paradigmei exponențialității își fac simțită prezența și în alte două direcții: cea a receptării operei și cea a imaginii omului Creangă.

Considerată a fi formată doar din valori expresive, fără un mesaj ideatic original, fără profunzimi psihologice, preluând scheme narrative din folclor sau producând înlănțuirii narrative lipsite de o semnificație originală, fără conflicte ideatice sau morale semnificative ("Creația lui e lipsită de personalitate morală, Weltanschauung individual" va spune Călinescu după ce Ibrăileanu constatare: "El nu vrea să dovedească nimic în bucățile sale cele mai bune") opera lui Creangă nu poate fi gustată, ne

asigură criticii, decât de o minoritate rafinată. Numai intelectualii rafinați îl pot pricepe și gusta, va spune Ibrăileanu căci "țărăniile" sale repugnă omului mijlociu, "deprins cu analizele lui Paul Bourget", iar "infinita sa finețe" îl face inaccesibil majorității. E nevoie de o inițiere prealabilă și extinsă în literatură pentru a-l savura, susține Fundoianu pe urmele lui Ibrăileanu: "pentru a pricepe opera ... acestui om cu desăvârșire illettré trebuie să fim foarte lettré". Sadoveanu spunea în 1937 același lucru: "Creangă nu place țăranilor, care nu gustă esteticitatea scrisului său", iar Călinescu reia în mai multe rânduri chestiunea dificultății receptării. Criticii ce vor scrie mai târziu (V. Streinu, Z. Bușulenga, P. Poantă) vor fi cu toții de acord în această privință chiar dacă opera lui Creangă era și este din ce în ce mai citită în interiorul generațiilor ce s-au succedat, iar înțelegerea și gustarea ei de marele public nu păreau și nu par nici așa a fi problematice.

În ceea ce privește omul Creangă, paradigma exponențialității împinge spre crearea unei imagini de personalitate scindată, cu dublă natură (de țăran și mahalagiu, va spune primul G. Ibrăileanu), caracterizată prin comportamente de disimulare (în special P. Rezuș) și perioade de profundă alienare (M. Vulcănescu, P. Rezuș ș.a.).

Cele două naturi, de țăran și orășean (pentru alții târgoveț sau mahalagiu) s-ar manifesta distinct și diferit, unii critici punându-le numai în opoziție, alții vorbind de un antagonism al lor, cu efecte alienate. Însăși creația lui artistică ar fi rodul unei încercări de recuperare a stării inițiale, cea de "copil în satul lui".

Desigur toate aceste încercări de a obține o imagine mai adevărată asupra omului Creangă pornesc de la ipoteze diferite asupra raportului între viață și operă. Unii văd aici un "decalaj enorm", unei biografii "atât de săracă în fapte de viață și cultură" i s-ar opune "câmpul vast de experiență concentrată în opera lui genială" (16). Ar fi acesta cazul cu toți artiștii ieșiți din popor căci în operele lor "e concentrată toată înțelepciunea milenară a comunității, a clasei sociale pe care o reprezintă".

Într-un caz cum este cel al lui Creangă important ar fi studiul primei părți a vieții, când își integrează o viziune asupra lumii, o concepție despre viață ce "nu mai poate fi extirpată sau transformată"¹⁶.

V. Streinu este de părere că, în cazul lui Creangă, excesul de biografism, deși explicabil, nu duce la rezultatele așteptate. "Căci o biografie, cât de pitorească fie ea, prezentată numai ca atare, fără a fi coordonată unei anumite opere, interesează cel mult anecdotic. Stăruința devine viciu"¹⁷. Constatând distanța mare, nepotrivirile între "portretul biografic" rezultat din documente și fapte de viață și cel literar, rezultat din operă, va concluziona: "biografia dă un personaj, care a dispărut pentru totdeauna, în timp ce opera

luminează o mare figură vie"¹⁸.

Pentru V. Streinu, Creangă este un nonconformist, ba chiar un antisocial, "provenit în aceeași măsură, din schimbarea mediului rural, cât și din libertatea înăscută a spiritului" care adoptă un fel de a fi în răspăr și disimulant¹⁹.

Între "băștinașul patriarhal", care cu efort artistic și-a "adâncit identitatea poporană" și "antisocialul" ajuns la maturitate, orășeanul mărginaș "cu vorbirea strâmbă, cu deformarea gustului ... cu apucătura de mahalagiu" distanța e uriașă.

La polul opus se plasează Petru Rezuș vorbind despre "bogăția extraordinară a biografiei lui Ion Creangă care stă la temelie operei sale, în întregime de esență biografică"²⁰. Creația literară a lui Creangă ar fi un fel de răspuns înțelept, de reflexie luminată a autorului asupra problemelor de existență a sa sau a celor din jurul său cum ar fi - alegerea soției (Stan Pățitul), raporturile cu rudele (Soacra cu cele trei nurori), greutățile văduvei cu copii (Capra cu trei iezi), raporturile între săteni etc. Din păcate demonstrația sa e puțin convingătoare căci punerea în raport a datului biografic cu interpretările uneori simpliste ale operei nu are înălțimea ideatică și coerența necesară.

Petru Rezuș va construi imaginea unui Creangă - tragic, încercat încă din tinerețe de o soartă potrivnică, - iar la maturitate de o boală cruntă - care își disimulează suferința în clovnerii pe placul societății timpului.

Demersul călinescian se află tot în această zonă chiar dacă este mai precaut și selectiv, inteligent și estetizant. Biografia e construită sub influența operei, ceea ce duce la configurarea imaginii unei vieți trăite, de multe ori, estetic, chiar dacă, cel mai adesea, în mod natural, fără conștiința acestei estetici. "Judecățile asupra operei le-am unit cu narațiunea biografică într-un portret totalitar deoarece opera se află, întrucât îl privește pe Creangă, strâns legată de existența lui" va spune Călinescu în postfața cărții sale²¹.

(Urmare în numărul următor)

Sorin Botnaru

Note

12. B. Fundoianu.
13. V. Streinu, *Ion Creangă*, Ed. Albatros, 1971, p.266.
14. V. Streinu, *op. cit.*, p.280.
15. V. Lovinescu, *Creangă și Creanga de aur*, Ed. Cartea Românească, 1989, p. 14.
16. Z.D. Bușulenga, *Receptarea lui Ion Creangă astăzi în Ion Creangă, Opere*, Ed. Fundației Culturale Române, p.27.
17. V. Streinu, *op.cit.*, p.161.
18. V. Streinu, *op.cit.*, p.206.
19. V. Streinu, *op.cit.*, p.161.
20. P. Rezuș, p. 210-211.
21. G. Călinescu, *op.cit.*, p.384.

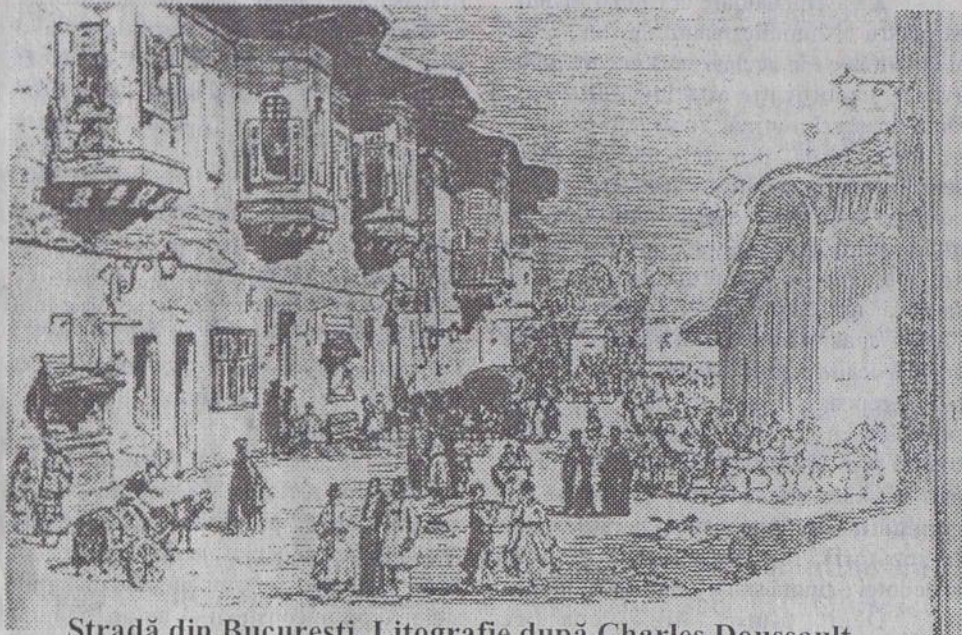
Țările românești văzute de pictori francezi în secolul al XIX-lea (II)

(urmărire din numărul anterior)

În același album moldo-valah publicat de consulul francez Etienne Adolphe Billecôq, ca supliment al ziarului "L'Illustration", întâlnim frumoasele litografii ale observatorului și pictorului Charles Doussault care ca și Michel Bouquet a fost un protejat al consulului, în preajma căruia a stat mai mult de doi ani. A fost prezent - ne spune N. Iorga în "Istoria românilor prin călători" - la o serbare dată în cinstea consulului de niște exploatare francezi de păduri în iulie 1844, pe care a ilustrat-o surprinzând mulțimea de muncitori forestieri în plină petrecere, cu un ochi atent atât la detaliu cât și la dinamica mișcării. De la el ne-au rămas o serie de desene de străzi bucureștene negustorești pline de animația mulțimii sub sacnasiuri, fațade de hanuri înaintea cărora se odihnesc deshămați caii de poștă. I-a plăcut să surprindă persoanele în comunicare, sau în zorul activităților specifice, obiceiurile de aici care i se păreau noi și demne de notat, de aceea la el sunt frecvente scenele

splendid cioban ardelenesc cu căciulă dreaptă, văzut în multe atitudini și un altul tânăr, în care i se părea că vede privirea ciobănașilor lui Grigorescu, țărâna de la Lugoj, cea de la Giurgiu etc.

Dar poate că cel mai bun cunoscător al realităților românești de la jumătatea secolului al XIX-lea este Dieudonné Auguste Lancelot, ale cărui impresii în cuvânt și imagine au fost publicate în 1868 de revista "Le Tour du Monde", sub titlul "De Paris à Bucharest". Artistul intră în țară în 1861 pe la Giurgiu și este reținut în carantină, de unde vameșul, după ce îi ceretează bagajele îi strigă "Slobod!". Din Giurgiu ia câteva imagini cu prăvălii și chipuri de săteni. Spre București folosește o birjă, pe care o descrie cu uimire, fiindcă alături de ușile cu ferestre laterale mai există câte o fereștrică rotundă. Șoseaua are stâlpi de telegraf, dar e evitată de drumetri, care o iau prin țarină - desigur, progresul incipient era privit cu o oarecare teamă. Călătorul are prilejul să noteze în drumul său mai multe

Stradă din București. Litografie după Charles Doussault

de indivizi care n-au, cred eu, echivalent nicăieri. Fii de proprietari care au jucat și și-au pierdut moșiile, izgoniți sau liberați ai slugărimii, care au ceva bani sau și ceva credit, vorbesc destul de ușor, sunt foarte nerușinați, sunt lipsiți de orice simț moral, dar poartă o haină neagră. Sub ocrotirea unui personaj însemnat, pe care l-au înșelat ori câștigat, se cam știe cum, ei cer un post. A cere un post e rostul lor cunoscut. Așteptând acest post, care, să nădăjduim pentru binele administrațiilor, nu va sosi niciodată, fac afaceri, - Dumnezeu știe care! Acelea ce se pot mărturisi încep cu lămuriri oficiale date străinului care mulțumește cu o țigară și merg până la misiția de tranzacții comerciale, care aduc mijlocitorului un câștig îndoit, plătit de cei doi contractanți. O clasă de tranziție, care nu va avea nici o șansă când bogații și puternicii privilegiați nu vor mai fi în stare să-i sprijine contra săracilor care nu vor mai fi apăsați" (Le Tour du Monde, p.204 - apud N. Iorga, "Istoria românilor prin călători").

Am dat un astfel de lung citat, nu numai pentru ca cititorul să vadă acuitatea observației și adâncă înțelegere a pictorului pentru viața socială de la noi în acele timpuri, dar și pentru uimitorul asemănare a oamenilor și vremurilor cu cele de azi. Aceeași patură socială clientelară, aceeași ciocoime sub denumirea de miliardari de carton se formează și azi cu repeziciune, stricând moravurile

publice.

Pictorul s-a apropiat însă cu afecțiune de oamenii simpli, culegându-le în carnetele sale chipurile și porturile sătenilor și sătencelor, mai cu seamă ale femeilor care îi trezesc amintiri din Grecia și Italia, în ceea ce privește "proporția trupului și grația boiului".

Cu deosebită simpatie s-a apropiat de cusăturile populare cărora le constată vechimea tradiției și originalitatea, făcând următoarea remarcă: "Transmise din generație în generație, ele pornesc din cea mai mare vechime și ar merita să fie culese, lângă orașe caracterul lor se alterează și e păcat, prin amestecul cu fanteziile Europei, venite pe calea Germaniei".

S-a apropiat cu interes și înțelegere de arhitectura noastră atât cea religioasă, cât și de cea profană. Lui îi datorăm mai multe ilustrații de biserici și mănăstiri care l-au impresionat profund: Biserica Stavropoleos, Mănăstirea Curtea de Argeș - care îl uimește prin forma sa originală de chivot, sau, așa cum o numește, "o cutie de moaște bizantină", mănăstirile Hurez și Surpatele, schitul Cioclovina iar din arhitectura profană, între case cu sacnasiuri, o splendidă ilustrație a Hanului lui Manuc.

C. Radu-Maria

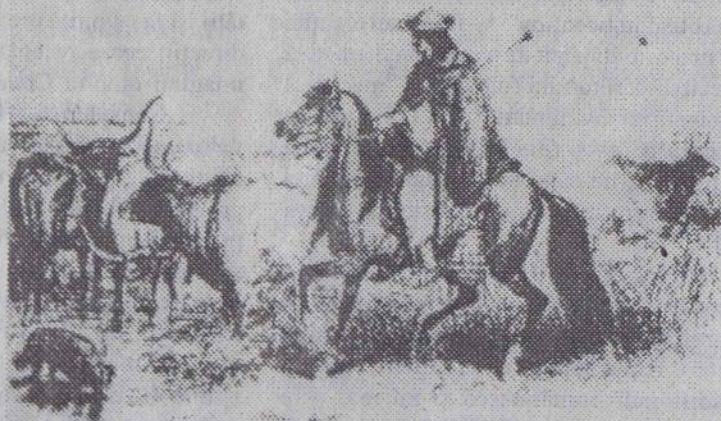
Horă în Muntenia. desen de Dieudonné Lancelot

de bal, horele, dar și câțiva copii cu steaua lângă zidul unei biserici. Alteori creionul său notează priveliști vaste precum munții Bucegi. Nu-i scapă Călugărenii lui Mihai Viteazul. Un tablou al său executat la Paris după aceste desene a fost primit la Louvre.

Prin 1853, un alt artist francez trece din Ungaria în Banat, aproape de Dunăre, unde în decurs de doi ani ia imagini de locuri, chipuri și costume pe care le va publica la Paris în 1855, în albumul "Costumes de la Hongrie et des provinces Danubiennes, Dalmatie...", acuarele mai ales, ce înfățișează costume naționale românești din Banat, inserând printre ilustrații și interesante comentarii și amintiri despre locuri și oameni. G. Oprescu (v. Țările Române văzute de artiști francezi) sublinia că de la nici un alt artist în afară de Raffet nu avem o mai puternică impresie de fidelitate ca la el, iar N. Iorga în Istoria românilor prin călători, admira tipurile de țărani și țărănci - un

imagini de caravane cu mărfuri, cu căruțe trase de la 8 la 12 cai, bordeie și hanuri mărunte, dar cu cerdacuri largi și umbroase, sub care se joacă hora. Bucureștii îi oferă o largă perspectivă, dar străzile sunt murdare și "oferă un contrast de abjectă mizerie și de strivitoare bogăție". Din grădina Cișmigiului ia imagini cu plimbările protipendadei pe alei pline de praf. Aceasta se plimbă și la Șosea, printre căruțe cu boi dejugăți, printre corturi de țigani și colibe. Boierii și boieroaicele îmbrăcați care după moda turcească, care europenește, sunt păziți de strașnici arnăuți îmbrăcați în haine strălucitoare.

Suntem în epoca lui Cuza Vodă, dar și a noilor îmbogățiți, a ciocoilor lui Nicolae Filimon și artistul francez pare că îi rezumă romanul scriitorului român când își notează impresiile despre pletora clientelară, politică, din care se recrutau micii slujbași în administrația publică: "Este acolo o clasă

Crescător de animale. Acuarelă de Théodore Valério

carte

"În căutarea fericirii"

Aflat la a douăsprezecea apariție editorială prozatorului Gheorghe Marin oferă în acest an cititorilor săi un nou roman, intitulat sugestiv: "În căutarea fericirii". Referindu-ne doar la câteva titluri ale cărților sale publicate anterior "1001 fețe al adevărului și minciunii" (1988), "Mic abecedar de comportare" (1982), "Pagini despre frumusețe" (1985), "Cântare frumuseții umane" (1988), "Hai la drum, copii!" (1989), "Argis și zeițele" (1991) putem afirma că preocuparea autorului este axată pe o acută problematică etică, pedagogică și socială, vizând toate vârstele.

Ultima carte semnată de Gheorghe Marin, "În căutarea fericirii", evidențiază cu fluente mijloace narrative, concepte fundamentale ca: adevărul, fericirea, virtutea, binele, răul, autodepășirea, libertatea de gândire. Autorul conturează ideea că fericirea nu vine de nicăieri dacă ființa umană nu se implică în actul existențial. "Te poți uita mult și

bine la cer și la pământ, spune un personaj al romanului; dar dacă nu e muncă, fericirea nu vine nici de sus, nici de jos. Nu poți culege dacă nu semeni, nu poți avea dacă nu grijești, nu e fericirea dacă nu e muncă..."

Succintul roman al lui Gheorghe Marin îl are ca personaj central pe tânărul Cosmin, fiu de țărani care cunoaște toate vicisitudinile vieții: războiul, înfrâncarea cu adversarul, drama prizonieratului, reîntoarcerea în satul de obârșie după o absență îndelungată. Impactul cu decăderea morală a consătenilor săi îl descumpănește pe Cosmin până la boală. Nu poate înțelege de ce oamenii locului au abandonat activitățile lucrative, de ce s-au dedat la patimi lumești sau au fugit spre alte țărâmură înșelătoare, lăsând în urmă pustietate, lăncezeală și ruină.

După o vreme, de pe meleagurile falsei făgăduinți, săteni se întorc treptat la vetrele lor, obosiți și deznădăjduți. Invocând virtuțile și

foloasele muncii, Cosmin și bunicul său reușesc să-i scoată pe cei aflați la necaz din chingile apatiei. Insuflându-le semenilor încrederea în priceperea și puterile lor, aceștia purced la destuparea izvoarelor, la primenirea pârâurilor, la reînvierea vegetației din lunci și din brazda ogoarelor.

Readusă la viață obștea va trebui să crească iar albine, vite, să înjghebeze o țesătorie, o moară, o piua, o cărămidărie și câte și câte alte ateliere. "Pentru asta e nevoie de mai multă înțelepciune, de oarecare știință, i se destăinuie lui Cosmin bunicul său. M-am gândit că tu, cu sângele ta, ai putea să fii de sprijin pe mai departe acestor oameni... m-am gândit să te trimit la învățătură la un înțelept, pe care eu l-am cunoscut mai demult."

Plecăt în "Cetatea înțelepciunii", un mare oraș, Cosmin dezvăluie și dobândește cu ajutorul dascălilor tainele multor științe folositoare semenilor săi. Intersectarea

forțelor fizice cu fabulosul, spontaneitatea situațiilor necunoscute, învățăturile din cărțile Orientului, confesiunile familiare cu mentorii săi, absența digresiunilor de la scopul propus fac din sârguinciosul învățăcel un om împlinit, capabil să înțeleagă și să aplice în fapt "cele nouă taine ale fericirii", să știe că "nu poți fi fericit când cauți răul, ci când aduci binele."

"În căutarea fericirii", prozatorul Gheorghe Marin militează pentru triumful adevărului prin luciditatea cunoașterii, a investigațiilor metafizice, adesea apelând la marii gânditori antici. Fiindcă așa cum consemnează într-una din scrierile sale Nicolae Bălcescu, "Fericirea pe pământ stă în împlinirea menirii pentru care suntem născuți, adică a lucrării noastre asupra-ne și asupra semenilor noștri spre a ne face mai buni."

Dumitran Frunză

Din Bucureștii de altădată

În vremurile noastre, mai ales în Bucureștii care au suferit tăvălugul bezmetic al demolărilor ceaușiste, faptul de a găsi dovezile păstrării unor proprietăți, dovezi care să se întindă pe zeci și zeci de ani, de-a lungul

În acest colț al capitalei, în mahalaua Broștenilor, se petreceau cele de mai jos.

La 2 august 1814, Constantin cojocarul cu soția Rusa și fiul Tudor vindeau unui Ghenu tabacul, cu 525 de taleri, o "căscioară", aflată pe moșia

Logo fătului Nicolae, căruia i se plătea embaticul de 10 taleri pe an. Cumpărătorul era obligat să plătească această chirie sau să răscumpere locul, după cum se vor înțelege. La facerea zapisului scris de un Dumitrache, mai mulți vecini,

Anghel, Ruse, Dumitru cărciumar și alții depun mărturie.

Peste 12 ani, la 17 martie 1826, Ghenu tabacul numit probabil și Ivan cumpără de la Ștefan alt tabac, și de la soția acestuia Nastasia și copiii Neculae, Lazăr și Ilie, cu știrea tuturor vecinilor, un loc "moștenesc" la drum, cu câțiva pomi, 7 stânjani în totul, în mahalaua Broștenilor, cu câte 210 taleri stânjenu. Zapisul îl scrie popa Constantin, duhovnicul mahalalei.

Alături cu acest loc, în 1829, Ivan (Ivanciu) tabacul mai cumpără de la același Ștefan, soția Nastasia și fiii lor, un stânjene pe care îl plătește cu 265 de lei, după cum se arată în zapisul scris tot de popa Cons-

tantin. Între timp, Ștefan tabacul moare și Nastasia cu fiii ei îi mai vinde lui Ivan un stânjene și jumătate din locul casei lor, cu 450 de talei stânjenu, adică 625 taleri în total. Și anii trec.

La 15 iulie 1849, Ivan tabacul din mahalaua Broștenilor (acum îi aflăm întregul nume: Matache Ivan Samargiu - sau Samurgiu) "văzând că boala de care pătimeste a făcut să-l părăsească puterile trupului și l-a adus la o slăbiciune așa de desăvârșită încât prevede că i se apropie sfârșitul vieții", socoate că este timpul să-și facă "diata", în care la "starea nemișcătoare" (adică averea imobilă) menționează "o prăvălie de tăbăcie, cu case deasupra și o altă tăbăcie, tot într-o

neapăratele cheltuieli vor fi toate ale unicului fiu Niță, care nevârstnic fiind (9 ani), se numește epitrop dumnealui Ghiță cavaful, fostul cumnat al lui Ivan, care se va îngriji de creșterea copilului, "il va hrăni, il va îmbrăca, il va da la învățătură, în sfârșit il va face om de societatea cea bună, îngrijindu-l precum trebuie până va veni în vârsta pravilnică" (adică după pravila lui Caragea, în vigoare la acea vreme, până la 25 de ani). Nu știu cum va fi fost crescut junele Niță, dar în noiembrie 1863, vinde casele sale "moștenești" din mahalaua Broștenilor, culoarea albastră, cu tot locul lor, fraților Hristache și Haralambie Grigoriu, pentru suma de 950

Litografie fantezistă

mai multor generații, este din cele mai rare și când se ivește, oferă celui care iubește trecutul, o satisfacție cu totul și cu totul deosebită, ca o cronică interesantă și frumoasă. Astfel e povestea caselor din strada Bucur nr. 2.

În anul 1859, maiorul Dimitrie Pappazoglu, împătimit cercetător al istoriei Bucureștilor, publica o litografie naivă și fantezistă reprezentându-l pe ciobanul Bucur, presupusul "fondator primitiv al urbei București, la anul 1240" pășcându-și oile în împrejurimile unei bisericiuțe care i-ar fi păstrat numele, bisericiuță cunoscută sub acest nume, dar cu hramul Sf. Atanasie.

Bisericele Radu-vodă și Bucur după o acuarelă

curte, în mahalaua Broștenilor, văpseaua albastră, pe loc moștenesc, după documentele ce are". Ca "stare mișcătoare" are o mulțime de ale casei și ale tăbăciei, marfă în valoare de 2535 lei, bani peșin 2450 lei, de încasat 23776, dar și de plătit 10420.

Casele cu tot cuprinsul lor arătat mai sus și banii ce vor rămâne după

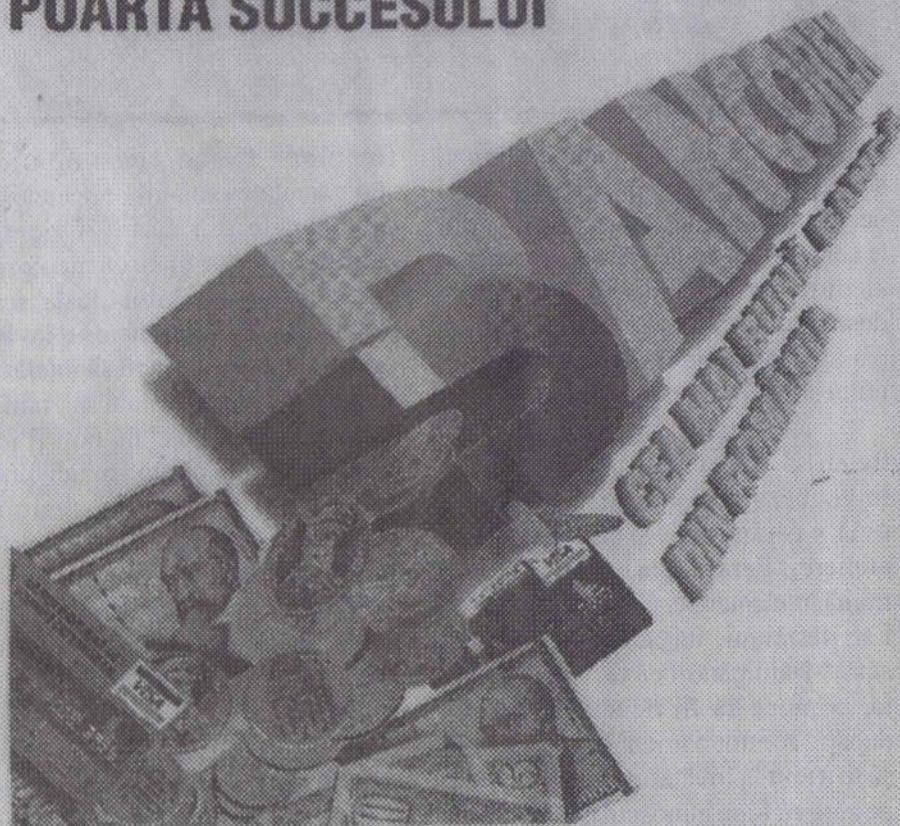
de galbeni. Interesant de relevant este păstrarea formularului străvechi, pentru actul de vânzare, "să aibă a stăpâni (...) neam de neamul dumnealor ohavnic, nesupărați de nimeni".

Casele respective reprezentau un capital apreciabil, căci îl vedem în aprilie

(continuare în pag. 12)

D.-L. Aramă

POARTA SUCCESULUI

Cu o experiență de aproape 30 de ani în domeniul finanțării și decontării tranzacțiilor de comerț exterior, BANCOREX este una dintre primele bănci comerciale românești.

Din decembrie 1990, BANCOREX funcționează ca o societate bancară pe acțiuni, cu capital majoritar de stat, îndeplinind funcțiile unei bănci comerciale cu caracter universal.

În prezent, BANCOREX dispune de o rețea formată din peste 40 de sucursale, în București operând 6 sucursale.

De asemenea, BANCOREX își propune deschiderea de noi sucursale și agenții până la sfârșitul acestui an.

BANCOREX dispune de reprezentanțe la New York și Moscova, de o sucursală la Nicosia și participă la capitalul unor societăți bancare din străinătate: Frankfurt-Bucharest Bank AG f.m., Anglo-Romanian Bank Ltd - London, Banque Franco-Roumaine sa - Paris, Banca Italo-Romana s.p.a. Milano, MISR-Romanian Bank sa Cairo, London, Banque Franco-Roumaine sa - Paris, Banca Italo-Romana s.p.a. Milano, MISR-Romanian Bank sa Cairo.

Integrarea în comunitatea financiar-bancară internațională este ilustrată și de calitatea BANCOREX de membru al sistemului internațional de comunicații financiare SWIFT, al Camerei Internaționale de Comerț de la Paris și a organizațiilor VISA INTERNATIONAL, EUROCARD și MASTERCARD.

Bucurându-se de recunoaștere pe plan internațional, BANCOREX este în prezent banca românească cu cea mai mare rețea de corespondenți bancari: peste 1600 bănci corespondente în 150 de țări.

BANCOREX
BANCA ROMÂNĂ DE COMERȚ EXTERIOR S.A.

Calea Victoriei 22-24,
78012 BUCUREȘTI - ROMÂNIA
Tel.: +40 1-614 73 78, 614 81 90;
Fax: +40 1-312 24 95, 311 27 51, 614 15 58;
Telex: 11 235, 11 703 ebank r
SWIFT: BNCROBU
E-mail: bancorex@kappa.ro

**CEA MAI BUNĂ
BANCA
DIN ROMÂNIA**
Euromoney Magazine
Iulie 1997

BANCOREX – bancherul de care aveți nevoie !

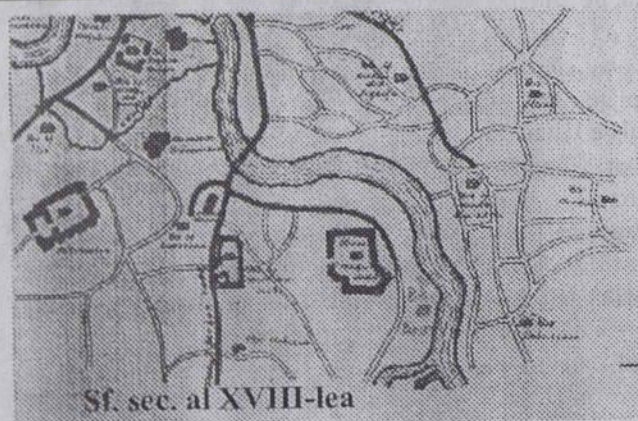
Din Bucureștii de altă dată

(continuare din pag. 11)

1866 pe Haralambie Grigoriu, împrumutându-se cu 350 de galbeni de la maioreasa Anica Țuculescu și alți 350 de la Marghioala Diamandeașca, ipotecând casele din strada Bucur nr. 2, în piața cea mare a tabacilor,

Acest loc, împărțit între cei doi frați Grigoriu se arată într-o schiță hotarnică avea următoarele dimensiuni: al lui Haralambie, latura de pe str. Bucur măsura 7 stânjeni, cea de pe strada ce merge spre biserica Sf. Nicolae Broșteni, (str. Cuza Vodă), 21 de stânjeni și 6 palme, fundul, 14 stânjeni și 7 palme; locul fratelui Hristache are aceleași dimensiuni, cu excepția laturii din fund, de 8 stânjeni și 3 palme și al fațadei din str. Bucur, 8 stânjeni și o palmă.

În 1867 mai 16, Secția I a Tribunalului Ilfov judecă procesul intentat de Niță Samargiu, fraților Grigoriu, sub cuvânt că era minor când le-a vândut casa din str. Bucur. Acuzația este respinsă întrucât reclamantul a arătat

Fragmente din planul Bucureștilor.

părăților la vânzare un act fals, doveditor că este major. Nu renunță, face recurs și apoi recunoaște că nu are dreptate, dar are nevoie de bani și pentru a înceta cu acuzele, nefondate, pretinde o sumă de bani, pe care, sastisiți, frații Grigoriu i-o dau, deși pe nedrept.

În aprilie 1871, Serviciul de arhitectură al Primăriei comunei București îi eliberează lui Hristache

Grigoriu din suburbia Broșteni, culoarea de Albastru, ocolul III, str. Bucur nr. 2, autorizația de a așeza o gheretă pe proprietatea sa, în care va vinde jimblă

și pâine și care va fi făcută după modelul dat de Primărie, învelită cu "tablă de metal" și vopsită cu ulei, cu scândurile date la rânde. În aceeași zi i se eliberează și autorizația pentru învelirea casei tot cu tablă de metal, așezarea de uși, ferestre ș.a. reparații și pentru construirea "în paintă de zid" a unei "private".

Același Hristache Grigoriu primește peste 5 ani, în martie 1876 autorizație de

împrejmuire, în termen de 3 luni, cu "grilaj de lemn" dinspre str. Bucur și Cuza vodă, a casei din str. Bucur nr. 2, având grijă ca lățimea străzii să fie de

8,40 m, scândurile date la rânde și bine colorate. Pentru această lucrare a plătit taxa de 8,92 lei.

La 1880, Haralambie Grigoriu îi vinde cu 3000 de lei, fratelui mai mare Hristache Grigoriu, jumătate din

casele cu locul lor din str. Bucur nr. 2, mahalaua Broșteni, învecinate cu Nicola Hristide, Matei Constantin și colț cu str. Cuza Vodă.

În mare, aceasta este povestea caselor familiei Grigoriu a cărei descendentă este sculptorița Constanța Grigoriu, căsătorită cu diplomatul Dumitru Buzdugan, fiul regentului Gheorghe Buzdugan.

Redactor șef: Constantin Radu-Maria

Tehnoredactare computerizată:

Culegere:

Corectură:

Consultant:

Marina Zamfir

Rodica Ciocoiu

Dalila Aramă

Carla Buruiană

Mihai Stratulat

Lumea Românească acum,
Str. Arh. Grigore Cerchez, nr. 16,
cod 71277, sector 1, București,
telefon: 230.69.92; 230.61.14.
fax: 230.76.82.

Rețineți Publicația se află la poziția 3118 în Catalogul RODIPET S.A.

Abonamente se fac la oficiile poștale sau pe adresa redacției, avansând suma aferentă la casieria noastră sau în contul nr. 50034266677 Trezoreria sector 1. Cititorii din străinătate se pot abona prin S.C. RODIPET S.A - P.O. BOX 33-57, FAX 0040-1-222.64.07 SAU 222.64.39 telex 11995 - Piața Presei Libere nr. 1, sector 1, București-România.

Abonamentul este de 6.000 lei pe 3 luni, 12.000 lei pe 6 luni și 24.000 lei pe un an.